T086 TKL 4 (21) Luận Kim Cang Tiên Q6

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6

LUAÄN KIM CÖÔNG TIEÂN
QUYEÅN 6

“Naøy Toân giaû Tu Boà-ñeà! Nhö Lai noùi Nhaãn nhuïc Ba-la-maät...”. Ñaây laø phaàn vaên kinh thöù taùm trong Phaàn ñoái chieáu. Sôû dó coù söï noái tieáp: Töùc ñoaïn kinh tröôùc neâu roõ, duøng Haèng sa thaân maïng ñeå boá thí, khoâng baèng phöôùc ñöùc cuûa vieäc thoï trì boán caâu keä nôi kinh naày, laïi vì moïi ngöôøi giaûng giaûi, phöôùc ñöùc aáy laø khoâng theå tính keå’. Ñuùng ra neân noùi: Ngöôøi kia, trong vieäc duøng taâm ban ñaàu xaû boû thaân maïng ñeå boá thí laø nhaân höõu laäu, do ñoù khoâng baèng phöôùc ñöùc cuûa vieäc thoï trì kinh. Luaän chuû ñaõ theo yù nhö vaäy ñeå giaûi thích. Sôû dó noùi vieäc xaû boû thaân maïng kia khieán thaân taâm khoå: laø nhaèm taïo söï phaùt khôûi cho ñoaïn kinh naøy. Cho neân noùi nhö vaäy ñeå daãn ra yù cuûa keû nghi. Nghi hoaëc theá naøo?: Nhöõng ngöôøi kia xaû boû Haèng sa thaân maïng, laø taâm chaáp giöõ töôùng, nhaân khoâng thanh tònh, quaû baùo ñaït ñöôïc khoâng ra khoûi ba coõi, cuõng khoâng thanh tònh, neân phöôùc ñöùc ñaït ñöôïc ít. Chö vò Boà-taùt v.v döïa nôi kinh naày tu haønh, xaû boû thaân maïng, nhaân cuõng neân noùi laø khoâng thanh tònh. Neáu nhaân khoâng thanh tònh thì quaû baùo chieâu caûm ñöôïc cuõng khoâng thanh tònh, ñoàng nôi quaû khoå. Töông töï nhö Tieân nhaân Nhaãn Nhuïc bò vua Ca Lôïi chaët, caét thaân theå, luùc aáy thaân taâm khoå naõo... Neâu daãn söï vieäc aáy ñeå vaán naïn. Vì vaäy, duøng kinh ñeå ñaùp: laøm roõ vieäc xaû boû Haèng sa thaân maïng neâu tröôùc, laø haøng ôû ñòa tieàn, laø haïng phaøm phu, chöa coù ñöôïc söï thoâng toû veà voâ ngaõ, chöa ñoaïn tröø caùc Hoaëc nhö thaân kieán v.v, neân coù taâm chaáp giöõ töôùng, khoâng coù nhaãn Ba-la- maät, thaønh ra luùc xaû boû thaân maïng, tình sinh khoå naõo, cho vieäc xaû boû thaân maïng aáy laø khoù, nhöng vì phaùp, neân tuy khoù cuõng coù theå xaû boû. Laïi cho phaùp thaân Voâ vi laø nhaân nôi quaû baùo höõu vi cuûa haøng Trôøi, ngöôøi. Coù söï phaân bieät aáy, neân nhaân quaû ñaït ñöôïc ñöôïc ñeàu khoâng thanh tònh. Nay bieän minh Tieân nhaân Nhaãn Nhuïc chính laø Boà-taùt truï Ñòa thöù nhaát, hieåu roõ phaùp thaân laø Voâ vi, ñaõ ñaït ñöôïc Nhaãn voâ sinh, thaønh töïu taâm lìa chaáp giöõ töôùng. Vì luùc xaû boû thaân maïng, taâm khoâng phieàn naõo,

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 369

neân khoâng cho laø khoù. Do yù nghóa aáy, neân nhaân laø thanh tònh, quaû cuõng thanh tònh. Hai ngöôøi aáy, ñaõ laø phaøm Thaùnh khaùc baäc, sao coù theå ñem vieäc xaû boû thaân maïng coù khoå cuûa phaøm phu ñeå vaán naïn veà Thaùnh nhaân, cho laø döïa nôi kinh tu haønh, xaû boû thaân maïng cuõng khieán coù khoå. Vì ñeå döùt tröø nghi vaán aáy, neân phaàn tieáp theo ñaõ bieän minh. “Nhö Lai noùi Nhaãn nhuïc Ba-la-maät”: Neâu roõ Nhö Lai noùi, döïa nôi kinh tu haønh. Nghóa laø caùc Boà-taùt ñaõ chöùng Ñòa thöù nhaát, taïo ra nhaãn Ba-la-maät, khoâng coøn taâm chaáp giöõ töôùng, khi xaû boû thaân maïng khoâng coù khoå naõo, neân goïi laø: Nhö Lai noùi Nhaãn nhuïc Ba-la-maät. “Töùc chaúng phaûi laø Nhaãn nhuïc Ba-la-maät”: laø laøm saùng toû choã ñaït ñöôïc Nhaãn nhuïc Ba-la-maät cuûa baäc sô ñòa aáy, chaúng phaûi laø caûnh giôùi ñaït ñöôïc cuûa haøng phaøm phu ñòa tieàn, haøng Nhò thöøa, neân noùi: “Töùc chaúng phaûi laø Nhaãn nhuïc Ba-la-maät”. ÔÛ ñaây neâu roõ haøng phaøm phu ñòa tieàn, chöa ñaït ñöôïc nhaãn Ba-la- maät cuûa baäc Boà-taùt Ñòa thöù nhaát, chöa hieåu roõ veà voâ ngaõ ñích thaät, coøn coù taâm chaáp giöõ töôùng, thaân coù khoå. Khoâng ñöôïc ñem tröôøng hôïp naày so saùnh choã gioáng nhau neâu daãn ñeå vaán naïn. “Vì sao bieát? Nhö Ta xöa kia bò vua Ca Lôïi chaët caét caùc chi phaàn nôi thaân theå... phaûi sinh giaän döõ, oaùn haän”: laøm roõ Tieân nhaân Nhaãn Nhuïc ñaõ ñaït Nhaãn voâ sinh cuûa baäc Ñòa thöù nhaát, laõnh hoäi veà voâ ngaõ chaân thaät, lìa hai thöù phieàn naõo: Moät laø phieàn naõo caâu sinh cuûa ngaõ kieán voïng töôûng coù töø voâ thæ. Ñaõ coù ngaõ kieán aáy neân lieàn taïo thaønh taùnh cuûa ba caên thieän vaø baát thieän, veà sau, gaëp duyeân töùc daáy khôûi. Hai laø caùc tuøy phieàn naõo nhö saân haän v.v.. ÔÛ ñaây noùi “vì sao”, laø giaûi thích caâu hoûi “Vì sao bieát”. Ta, vaøo baáy giôø ñaõ chöùng ñaéc nhaãn Ba-la-maät cuûa baäc Boà-taùt Ñòa thöù nhaát, coâng ñöùc ñaït tôùi bôø kia, chaúng phaûi laø haøng phaøm phu ñòa tieàn. Cho neân noùi: “Vì sao?”. Vaø neâu daãn: Ta xöa kia bò vua Ca Lôïi... ñeå ñaùp laïi. “Vua Ca Lôïi”: Trung Hoa dòch laø AÙc vöông (vua aùc). Neâu roõ Nhö Lai khi ôû nôi nhaân ñòa, töøng hieän laøm Tieân nhaân ngoaïi ñaïo, taïi nuùi hoïc ñaïo, bò vua Ca Lôïi ñang luùc saên baén, hoûi han veà vieäc con nai chaïy qua ñaây. Tieân nhaân duøng lôøi leõ ñaùp laïi, nhöng vua khoâng nghe theo. “Bò vua caét xeûo caùc chi phaàn nôi thaân theå, khoâng sinh giaän oaùn”: laø do ñaõ ñaït ñöôïc Voâ sinh Nhaãn cuûa baäc Boà-taùt Ñòa thöù nhaát, hieåu roõ veà voâ ngaõ ñích thöïc, laâm bình ñaúng moät theå, khoâng thaáy kia laø vua aùc, ta laø ngöôøi coù theå nhaãn nhuïc. Cho neân, khoâng sinh giaän oaùn. Vì theá neân bieát, nhaãn Ba-la-maät chæ laø phaùp treân töø baäc Ñòa thöù nhaát trôû leân coù ñöôïc, khoâng neân ñem vieäc xaû boû thaân maïng coù khoå cuûa haøng ñòa tieàn,

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 370

maø so saùnh, roài vaán naïn veà nhaãn Ba-la-maät cuûa baäc ñòa tieàn, cuõng cho laø keùm. “Ta vaøo luùc aáy khoâng coù töôùng ngaõ v.v...”: laø neâu roõ Tieân nhaân ñaõ phieàn naõo cuûa ngaõ kieán caâu sinh. Boán caâu noùi veà töôùng ngaõ v.v aáy giaûi thích khoâng khaùc vôùi ñoaïn thöù saùu ôû treân, neân khoâng giaûi thích

nöõa. “Voâ töôùng”: laø neâu roõ Boà-taùt naày ñaõ chöùng ñaéc voâ ngaõ, Chaân nhö cuûa baäc Boà-taùt Ñòa thöù nhaát, thaønh töïu taâm moät theå, khoâng coøn thaáy kia laø keû aùc coù theå gieát haïi, ta laø Boà-taùt, laø ngöôøi ñang bò gieát haïi, ñaây kia cuøng nhö nhau, an nhieân quaùn bình ñaúng, neân goïi laø voâ töôùng. “Ñöôïc goïi laø voâ töôùng”: laø ñaâu chæ khoâng coù töôùng ngaõ maø cho ñeán cuõng khoâng coù töôùng voâ ngaõ. Laïi coù caùch giaûi thích: Do Boà-taùt naày ñaõ goïi laø chöùng ñaéc Ñòa thöù nhaát, thaønh töïu ñöôïc taâm bi moät theå, neân hoaøn toaøn khoâng coøn phaân bieät, khoâng thaáy coù kia ñaây, ta khaùc vôùi keû aùc, keû aùc khaùc vôùi ta, neân goïi laø voâ töôùng. Nhaân ñaáy laïi sinh nghi vaán: Boà-taùt khoâng coøn thaáy chuû theå saùt haïi, ñoái töôïng bò saùt haïi, hai ngöôøi laø khaùc nhau, neân goïi laø voâ töôùng. Vaäy laø coù taâm neân noùi khoâng coøn thaáy, hay laø khoâng taâm neân noùi khoâng thaáy? Neáu laø khoâng taâm neân khoâng thaáy, thì Boà-taùt laøm theá naøo ñeå tu taäp, taïo lôïi ích cho chuùng sinh? Ñaùp: “Cuõng chaúng phaûi laø voâ töôùng”: Bieän minh Boà-taùt aáy, luùc laõnh hoäi ñaây kia laø khoâng hai, chaúng phaûi laø hoaøn toaøn khoâng taâm, maø chính laø taâm cuûa Boà taùt töø Sô ñòa trôû leân ñaõ chuyeån thaúng giaûi voâ laäu chaân thaät. Tuy thaéng giaûi naøy (söï hieåu bieát thuø thaéng) khoâng thaáy chuùng sinh cuøng vôùi thaân mình coù khaùc, nhöng coù theå duøng taâm töø bi hoùa ñoä khaép chuùng sinh, chæ vì lôïi tha, khoâng töï lôïi. Nhö nôi kinh Thaäp Ñòa noùi: “Taát caû moïi thöù nghó töôøng cuûa taâm ñoäng thaûy ñeàu döùt heát, khoâng coù töôøng veà phaùp bò chöôùng ngaïi, khoâng phaûi laø khoâng coù töôûng veà phaùp ñoái trò”. ÔÛ ñaây cuõng vaäy, khoâng coù töôûng veà chöôùng ngaïi, neân goïi laø voâ töôùng. Khoâng phaûi laø khoâng coù töôûng ñoái tri, neân goïi laø: Cuõng chaúng phaûi laø voâ töôùng. Vì vaäy khoâng neân vaán naïn noùi Boà-taùt coù ñöôïc söï thoâng toû veà bình ñaúng moät theå, laø khoâng taâm khi tu taäp hoùa ñoä chuùng sinh. “Vì sao? Ta nôi ngaøy xöa, khi caùc chi phaàn nôi thaân bò caét xeûo, neáu coù töôùng ngaõ v.v... thì phaûi sinh giaän, oaùn”: laø giaûi thích khoâng coù ta, ngöôøi laø hai. Do ñaâu bieát ñöôïc? Ta nôi ngaøy xöa, luùc bò vua Ca Lôïi caét xeûo caùc chi phaàn treân thaân, ñaõ lìa caùc thöù phieàn naõo caên baûn veà ngaõ v.v. Neân giaûi thích: “Ta vaøo baáy giôø, neáu coù caùc töôùng ngaõ v. v... töùc phaûi sinh giaän oaùn”. Do ñaõ lìa Hoaëc cuûa ngaõ kieán, coù ñöôïc söï thoâng toû

veà voâ ngaõ, ôû ñaây, vì lìa saân haän neân chöùng ñaéc, döùt caùc Hoaëc caên baûn cuûa ngaõ kieán. Laïi nhôù nghó veà quaù khöù, töøng naêm traêm ñôøi laøm Tieân nhaân Nhaãn Nhuïc... ñeán: Khoâng coù töôùng thoï giaû: Vì sao laïi daãn ra ñoaïn naày? Laø nhaèm neâu roõ veà Nhaãn Ba-la-maät coù hai thöù: Moät laø Ñòa tieàn. Hai laø ñòa thöôïng. Chaúng phaûi chæ hieän nay, nôi Ñòa thöù nhaát, ñaït ñöôïc Nhaãn Ba- la-maät, thaønh töïu, neân coù theå lìa boû hai thöù chöôùng nôi phieàn naõo, maø nhôù laïi veà thôøi xa xöa, naêm traêm ñôøi laøm Tieân nhaân Nhaãn Nhuïc, luùc coøn ôû trong Taùnh ñòa, ñòa tieàn, do ñaït nhaãn töông töï, cheá ngöï troïn veïn caùc phieàn naõo, neân duø bò vua aùc caét xeûo caùc chi phaàn nôi thaân, cuõng khoâng sinh oaùn haän, huoáng hoà laø hoâm nay, ôû trong Ñòa thöù nhaát,

ñaït ñöôïc voâ ngaõ ñích thaät, thaønh töïu haïnh nhaãn maø laïi khôûi oaùn haän? Do ñoù, neâu daãn Tieân nhaân naày ñeå laøm saùng toû. “Vì theá, naøy Toân giaû Tu Boà-ñeà! Boà-taùt neân lìa taát caû töôùng maø phaùt taâm Boà-ñeà”: Phaàn vaên naày sôû dó laïi neâu ra, laø ñeå laøm roõ choã “Vì theá”. Do o nôi Ñòa thöù nhaát trôû leân, ñaõ hieåu roõ Chaân nhö Thaät trí bình ñaúng Voâ ngaõ thaønh töïu Nhaãn Ba-la-maät, coù theå nhaãn nôi khoå haïnh, ñoái vôùi ñaïo quaû Voâ thöôïng Boà-ñeà khoâng sinh thoái chuyeån. Laø do haøng ñòa tieàn, chöa ñaït ñöôïc Nhaãn voâ sinh, chöa thaønh töïu Nhaãn Ba-la-maät, neáu gaëp khoå haïnh thì ñoái vôùi ñaïo quaû Voâ thöôïng Boà-ñeà, deã sinh thoái chuyeån. Vì theá khuyeán kính chö vò Tieåu Boà-taùt nôi ñòa tieàn phaûi neân lìa boû caùc thieän chaáp giöõ töôùng trong taát caû phaùp, maø phaùt taâm tam Boà-ñeà. Noùi “phaùt taâm tam Boà-ñeà”: laø khuyeân haøng ñòa tieàn phaùt taâm Voâ thöôïng Boà-ñeà, cuûa Ñòa thöù nhaát trôû leân. “Vì sao”? laø hoûi: Vì sao khuyeân haøng ñòa tieàn phaùt taâm Voâ thöôïng Boà-ñeà, cuûa Ñòa thöù nhaát, khoâng chaáp giöõ töôùng, thoâng toû veà voâ ngaõ chaân thaät? Cho neân ñaùp: “Neáu taâm coù truï, töùc chaúng phaûi truï”. Neáu roõ neâu taâm ôû trong phaùp naêm Duïc höõu vi nhö saéc v.v thì coù taâm chaáp giöõ töôùng. Truï laø ñieân ñaûo: Töùc truï trong phaùp höõu vi cuûa theá gian, khoâng phaûi laø truï nôi phaùp Voâ vi xuaát theá gian. “Töùc chaúng phaûi truï”: Bieän minh, ñaõ truï trong phaùp theá gian, töùc laø chaúng phaûi truï nôi Ñòa thöù nhaát, chaúng phaûi truï nôi phaùp xuaát theá gian, thoâng toû veà voâ laäu ñích thaät cuûa ñaïo chaúng truï. “Chaúng neân truï nôi saéc v.v sinh taâm”: Töùc khoâng chaáp tröôùc nôi quaû baùo. Neân sinh taâm voâ sôû truï (khoâng truï vaøo phaùp naøo): laø khoâng chaáp tröôùc nôi baùo aân (choã naày thieáu, khoâng baøn), khoâng chaáp nôi töï thaân.

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 372

Vì theá, Phaät noùi Boà-taùt, taâm khoâng truï nôi saéc ñeå boá thí: “Vì theá”, töùc vì mang taâm chaáp giöõ töôùng, laø truï nôi theá gian, khoâng theå truï trong ñaïo “khoâng truï” xuaát theá gian. Cho neân nôi phaàn thöù tö: Tu haønh nhö thaät ôû tröôùc, Phaät noùi: Khoâng chaáp nôi ba söï vieäc ñeå haønh boá thí. Do ñoù noùi: “Khoâng truï nôi saéc ñeå boá thí”. Do tröôùc noùi: Chaúng truï nôi theá gian, chaúng chaáp nôi ba söï, nhaân ñaáy sinh nghi vaán: Neáu Boà-taùt ñaït ñöôïc söï thoâng toû veà voâ ngaõ bình ñaúng xuaát theá gian, khoâng truï nôi ba söï, laïi khoâng thaáy coù ba söï nhö ngöôøi boá thí v.v, nhö theá thì Boà-taùt ra khoûi theá gian, coøn chuùng sinh thì chìm trong theá gian. Hôn nöõa coøn noùi khoâng thaáy chuùng sinh, neáu vaäy Boà-taùt laøm sao coù boá thí ñeå taïo lôïi ích cho chuùng sinh? Cho neân ñaùp: ‘Boà-taùt, vì taïo lôïi ích cho taát caû chuùng sinh, neân phaûi boá thí nhö vaäy’. Neâu roõ, neáu taâm chaáp giöõ töôùng maø boá thí, haõy coøn kh- ieán töï lôïi, huoáng laø coù theå lôïi tha. Chính do taâm khoâng chaáp giöõ töôùng maø haønh boá thí, neân coù theå taïo lôïi ích cho heát thaûy chuùng sinh, nhö ñaõ noùi ôû treân. Nhö vaäy, taâm khoâng chaáp giöõ töôùng maø haønh boá thí, ñaït ñöôïc phöôùc ñöùc voâ löôïng. Laïi sinh nghi vaán: Neáu noùi vì taïo lôïi ích cho chuùng sinh maø haønh boá thí, töùc trôû laïi laø chaáp giöõ töôùng chuùng sinh. Vì sao ôû treân noùi: “Boà-taùt ôû trong lyù bình ñaúng, khoâng thaáy ta laø Boà-taùt, kia laø töôùng chuùng sinh”. Vì

theá ñaùp: “Theá Toân! Töôùng cuûa taát caû chuùng sinh töùc laø chaúng phaûi töôùng”. Ñaây laø neâu roõ, töôùng cuûa taát caû chuùng sinh do naêm aám taïo neân, chæ laø danh töï giaû danh, hö voïng, chuùng sinh chæ coù danh duïng. “Töùc laø chaúng phaûi töôùng”: laø laøm roõ chuùng sinh hö voïng aáy cuøng vôùi naêm aám, xöa nay laø vaéng laëng, caàu tìm thaàn ngaõ ñònh thaät nôi chuùng sinh, cuøng vôùi ngaõ sôû ñònh thaät, laø khoâng theå coù ñöôïc. Neân noùi: Töùc laø chaúng phaûi töôùng. Ñaây laø bieän minh veà con ngöôøi khoâng coù Ngaõ khoâng. Nhaân ñaáy laïi coù nghi vaán: Neáu heát thaûy chuùng sinh xöa nay laø voâ Ngaõ, ngaõ sôû, laø khoâng neân khoâng theå coù ñöôïc, töùc laø chaúng phaûi töôùng thì vì sao Nhö Lai, ôû khaép caùc kinh noùi coù chuùng sinh. Nhö trong kinh naày noùi coù chuùng sinh nhö noaõn sinh v.v. Theo ñaáy maø xeùt, neân bieát laø thaät coù chuùng sinh. Sao coù theå noùi chuùng sinh töùc chaúng phaûi laø chuùng sinh ? Nhö theá, chính laø coù theå khoâng coù chuùng sinh cuûa thaàn ngaõ ñònh thaät söï coù theå ñoä neân noùi: taát caû chuùng sinh töùc laø chaúng phaûi töôùng. Nhöng khoâng phaûi laø khoâng coù chuùng sinh hö giaû do naêm aám taïo thaønh, do ñaâu khoâng ñoä?

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 373

Cho neân ñaùp: Nhö Lai noùi taát caû chuùng sinh töùc chaúng phaûi laø chuùng sinh: laøm roõ Nhö Lai ñaõ döïa trong ñaïo Theá ñeá ñeå noùi laø coù chuùng sinh, chaúng phaûi cho laø coù chuùng sinh ñònh thaät. ÔÛ ñaây, chính laø daãn ra phaùp naêm aám ñeå xaùc nhaän chuùng sinh hö voïng kia. Phaùp naêm aám aáy, töï theå xöa nay laø vaéng laëng. Chuùng sinh giaû danh do naêm aám naày taïo thaønh cuõng khoâng, neân noùi: Töùc chaúng phaûi laø chuùng sinh. Ñaây laø neâu roõ phaùp nhaân duyeân cuûa naêm aám, theå laø khoâng, cho ñeán giaû danh cuõng khoâng. Cho neân cuõng khoâng coù chuùng sinh hö giaû ñeå coù theå hoùa ñoä. Moät ñoaïn kinh naày, Luaän duøng naêm keä ñeå giaûi thích. “Thöôøng nhaãn nôi khoå haïnh”, moät caâu keä naøy laø giaûi thích nghi cuûa phaàn hoûi ñaùo ôû treân Thöôøng nhaãn nôi khoå haïnh: Hai caâu ñaàu giaûi thích phaàn kinh: Nhaãn nhuïc Ba-la-maät. Ñaây laø neâu roõ, nhaãn cuûa Boà-taùt nôi Ñòa thöù nhaát coù hai thöù: Moät laø coù theå nhaãn ñoái vôùi caùc khoå naõo nhö bò ñaùnh ñaäp maï lî, caét xeûo caùc chi phaàn nôi thaân. Hai laø ñaït ñöôïc Nhaãn voâ sinh. Coù theå nhaãn ñeå thuyeát phaùp veà tai hoïa v.v... cuûa sinh dieät, neân goïi laø “thöôøng nhaãn nôi khoå haïnh”. Do ñaâu coù theå nhaãn? Neân caâu sau noùi: “Do khoå haïnh coù thieän”. Coù thieän: Töùc ñaït ñöôïc Nhaãn Ba-la-maät vôùi coâng ñöùc voâ laäu nôi trí chöùng Chaân nhö, thoâng toû dieäu lyù, neân goïi laø: Do khoå haïnh coù thieän. “Phöôùc kia khoâng theå löôøng”: Giaûi thích phaàn kinh: Töùc chaúng phaûi laø Ba-la-maät, laøm roõ, Nhaãn Ba-la-maät do haøng Boà-taùt Ñòa thöù nhaát ñaït ñöôïc chaúng phaûi söï löôøng xeùt cuûa haøng phaøm phu, Nhò thöøa. Cho neân keä vieát laø “Khoâng theå löôøng”. “Nghóa toái thaéng nhö vaäy”: laø xaùc nhaän choã khoâng theå löôøng ôû treân, bieän minh Boà-taùt nôi Ñòa thöù nhaát chöùng ñöôïc Nhaãn Ba-la-maät thoâng toû hai voâ ngaõ nôi phaùp ñeä nhaát, haøng Nhò thöøa, phaøm phu ñòa tieàn ñeàu khoâng theå ñaït tôùi. Keä thöù hai: Giaûi thích phaàn nôi kinh: Tieân nhaân bò vua Ca Lôïi caét xeûo caùc chi phaàn nôi thaân, ñaõ nhaãn nhuïc, khoâng coù hai thöù phieàn

naõo, khoâng sinh giaän oaùn. “Lìa töôùng Ngaõ vaø giaän”: Moät caâu keä naày neâu roõ Boà-taùt xöa töøng laøm Tieân nhaân, bò vua Ca Lôïi haønh hình, ñaõ lìa hai thöù phieàn naõo: Moät laø lìa phieàn naõo caâu sinh cuûa ngaõ kieán. Hai laø lìa phieàn naõo cuûa khaùch traàn nhö saân haän v.v... “Lìa töôùng ngaõ”: Töùc lìa caùc Hoaëc caên baûn nhö kieán chaáp veà ngaõ, ngöôøi. “Vaø giaän”: laø lìa caùc Hoaëc, phieàn naõo nôi khaùch traàn nhö saân haän

v.v. Ñaây laø neâu roõ, Boà-taùt nôi Ñòa thöù nhaát ñaõ vónh vieãn ñoaïn tröø boán truï vaø taäp khí cuõng döùt saïch. “Thaät khoâng coù khoå naõo”: laø giaûi thích phaàn nôi kinh: Voâ töôùng. Goác cuûa khoå laø do nôi chaáp ngaõ, ngaõ sôû. Boà-taùt ñaõ lìa döùt ngaõ vaø ngaõ sôû thì coøn coù gì gaây khoå naõo? Neân keä vieát: Thaät khoâng coù khoå naõo. “Cuøng laïc coù töø bi”: laø giaûi thích phaàn trong kinh: Cuõng chaúng phaûi laø voâ töôùng. “Cuøng laïc (vui)”: Ñaây laø laøm roõ Boà-taùt töø luùc phaùt taâm trôû ñi, luoân coù taâm nieäm: Ta, vaøo khi naøo seõ thaønh töïu ñöôïc töø bi, thaân nhö ñaát, nöôùc, gioù, löûa, coù theå taïo lôïi ích chaân thaät cho chuùng sinh. Do ñoù, Boà-taùt ñaõ laõnh hoäi lyù voâ sinh cuûa Ñòa thöù nhaát, thaønh töïu ñöôïc taâm moät theå, neân coù theå duøng töø bi taïo lôïi ích thaät söï, xöùng hôïp vôùi taâm nguyeän goác. Do ñaáy goïi laø “cuøng laïc”. Neâu roõ do ñaâu khoâng khoå? Do coù ñöôïc an laïc baäc nhaát cuûa Nhaãn Ba-la-maät. Do ñaâu ñaït ñöôïc an laïc baäc nhaát aáy? Do ñaït ñöôïc taâm töø bi moät theå töông öng. “Quaû khoå haïnh nhö theá”: Töùc an laïc baäc nhaát cuûa töø bi nhö vaäy laø choã ñaït ñöôïc cuûa Boà-taùt Ñòa thöù nhaát. Quaû khoå haïnh: laø khoâng nhaân nôi haøng ñòa tieàn. Xaùc nhaän phöôùc ñöùc cuûa vieäc thoï trì kinh neâu treân laø hôn haún. Töø caâu: “Hai keä naày neâu baøy veà nghóa gì”, tieáp xuoáng: laø moät ñoaïn Luaän vaên xuoâi. Coù hai chi tieát. Töø ñaàu ñeán “taâm töø bi töông öng, neân noùi nhö vaäy”, laø giaûi thích hai keä tröôùc. “Tuy khoå haïnh aáy ñoàng nôi quaû khoå, nhöng khoå haïnh ñoù khoâng meät moûi”: Luaän chuû saép chính thöùc ñaùp laïi choã nghi, ñaõ daãn vieäc xaû boû thaân maïng khoâng khoå. Vì tröôùc laõnh hoäi toùm löôïc veà yù cuûa nghi vaán, do ñaáy noùi: Tuy khoå haïnh aáy ñoàng nôi quaû khoå. Neâu roõ Tieân nhaân Nhaãn Nhuïc bò vua Ca Lôïi haønh hình, khoå haïnh ñoù tuy töông töï vôùi vieäc xaû boû thaân maïng ôû tröôùc, nhöng khoå haïnh naày khoâng coù meät moûi, do Tieân nhaân luùc bò haønh hình, khoâng cho khoå haïnh aáy laø khoå. Ñoái vôùi khoå haïnh xaû thaân naøy, tình khoâng chaùn meät, thì ñoái vôùi ñaïo quaû Voâ thöôïng Boà-ñeà taâm khoâng thoái chuyeån. “Do coù ñöôïc Nhaãn nhuïc Ba-la-maät goïi laø baäc nhaát”: Neâu roõ tieân nhaân sôû dó coù theå ñoái vôùi vieäc xaû boû thaân maïng khoâng meät moûi, ñoái vôùi ñaïo quaû Boà-ñeà khoâng thoái chuyeån: laø do thaønh töïu ñöôïc Nhaãn nhuïc Ba-la-maät cuûa Boà-taùt Ñòa thöù nhaát. Cho neân khoâng sinh khoå naõo, khoâng ñoàng vôùi haøng ñòa tieàn xaû thaân sinh khoå, ñaâu coù theå cho ñaáy laø khoù. Ñaây laø giaûi thích caâu ñaàu trong keä. “Bôø kia coù hai thöù nghóa”: laø giaûi thích caâu thöù hai trong keä: “Do

khoå haïnh coù thieän", cuõng giaûi thích nghóa Ba-la-maät nôi kinh. "Moät laø theå cuûa Ba-la-maät laø thieän caên thanh tònh" : Töùc theå cuûa muoân ñöùc nôi thieän caên thanh tònh, laø trí chöùng Chaân nhö cuûa Boà-taùt Ñòa thöù nhaát. "Hai laø coâng ñöùc cuûa "bôø kia" khoâng theå löôøng": Neâu roõ treân theå cuûa trí chöùng aáy , coù dieäu duïng cuûa muoân coâng ñöùc. Dieäu duïng cuûa muoân coâng ñöùc ñoù chaúng phaûi laø caûnh giôùi coù theå löôøng xeùt cuûa haøng phaøm phu, Nhò thöøa, neân noùi laø "Khoâng theå löôøng". Caâu naày giaûi thích veà nghóa Ba-la-maät xong, nhaân ñaáy neâu veà nghóa: Chaúng phaûi laø Ba-la-maät. "Nhö kinh noùi : töùc chaúng phaûi laø Ba-la-maät": laø nhaân ñaáy neâu leân caâu thöù hai nôi kinh ñeå toùm keát, sau ñoù môùi giaûi thích nghóa "Chaúng phaûi laø Ba-la-maät". "Vì theá ñaït ñöôïc phaùp baäc nhaát": Töùc Nhaãn nhuïc Ba-la-maät cuûa Ñòa thöù nhaát ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø caûnh giôùi coù theå löôøng xeùt cuûa haøng Nhò thöøa, phaøm phu ñòa tieàn. Neân noùi: Haøng ñòa tieàn chöa coù ñöôïc söï thoâng toû veà voâ ngaõ, chæ laø Boà-taùt chöùng ñaéc Ñòa thöù nhaát môùi ñaït ñöôïc phaùp baäc nhaát cuûa Nhaãn nhuïc Ba-la-maät. "Khoå haïnh naày haõy coøn hôn vieäc xaû boû thaân maïng kia, huoáng hoà laø Tieân nhaân ñaõ chöùng Ñòa thöù nhaát, lìa döùt töôùng ngaõ cuøng töôùng giaän döõ", maø laïi khoâng hôn vieäc xaû boû thaân ôû tröôùc? Caâu naày toùm keát choã hôn ñoái vôùi vieäc xaû boû ôû tröôùc, töùc giaûi thích caâu ñaàu cuûa keä thöù hai: "Lìa töôùng ngaõ vaø giaän". "Laïi, haønh aáy laø khoâng khoå": giaûi thích caâu trong keä: "Thaät khoâng coù khoå naõo". "Chaúng nhöõng khoâng khoå maø coøn coù laïc (vui), do coù töø bi": laø giaûi thích caâu trong keä: Cuøng laïc coù töø bi. "Nhö kinh noùi ..." laø toùm keát. "ÔÛ ñaây neâu roõ taâm töø bi töông öng, neân noùi nhö theá": laø Luaän chuû töï noùi: Vì sao toâi laøm keä noùi : Thaät khoâng coù khoå naõo, cuøng laïc coù töø bi ? laø ñeå giaûi thích. Phaàn trong kinh: "Voâ töôùng, cuõng chaúng phaûi laø voâ töôùng". Do ñaït ñöôïc taâm töø bi töông öng moät theå, neân khi xaû boû thaân maïng khoâng khoå maø coù an laïc. Vì ñöôïc noùi hai caâu trong keä laø giaûi thích, neân noùi: "Noùi nhö theá". "Neáu coù Boà-taùt khoâng na töôùng ngaõ v.v...": laø phaàn vaên xuoâi thöù hai nôi ñoaïn Luaän naày. Luaän chuû chuaån bò cho vieäc taïo keä thöù ba, giaûi thích phaàn trong kinh: Boà-taùt neân lìa taát caû töôùng, cho ñeán: Taâm khoâng truï nôi saéc ñeå boá thí. Tröôùc heát laø neâu daãn Boà-taùt phaøm phu chöa coù ñöôïc söï thoâng toû veà voâ ngaõ, ñoái vôùi khoå haïnh sinh chaùn, laïi muoán thoái

chuyeån nôi taâm Boà-ñeà. Nhaèm khuyeán khích nhöõng vò aáy khieán tu taäp khoâng chaáp giöõ töôùng, haønh khoâng thoái chuyeån, neân taïo choã phaùt khôûi naày. "Nhö kinh v.v..." laø neâu choã kinh khuyeán khích ñeå toùm keát. "ÔÛ ñaây bieän minh veà nghóa gì"?: Caâu hoûi naày höôùng veà Luaän chuû, hoûi trong choã neâu daãn kinh ñeå toùm keát laø bieän minh veà nghóa gì? Beøn giaûi thích: "Ngöôøi chöa khôûi taâm Boà-ñeà ñeä nhaát, coù loãi laàm nhö vaäy". Laøm roõ ngöôøi chöa chöùng taâm Boà-ñeà ñeä nhaát cuûa Sô ñòa, neáu gaëp khoå haïnh thì hay coù loãi laàm laø thoái chuyeån taâm Boà-ñeà. "Vì nhaèm ngaên chaân loãi laàm aáy": laø nhaèm ngaên chaân loãi laàm thoái chuyeån, neân taïo ra keä thöù ba, giaûi thích yù

trong kinh: Ngaên chaân loãi laàm. Noùi: “Vì khôûi taâm khoâng xaû”. Ñaây laø keä thöù ba, naày neâu roõ Boà-taùt Ñòa thöù nhaát khoâng boû taâm Boà-ñeà, phaùt khôûi haønh khoâng chaáp giöõ töôùng nôi haøng ñòa tieàn. Giaûi thích phaàn trong kinh: ‘Do ñoù, Boà-taùt neân lìa taát caû töôùng maø phaùt taâm caàu ñaïo quaû Voâ thöôïng Boà-ñeà’. “Taâm Khoâng xaû”: laø Boà-taùt Ñòa thöù nhaát khoâng xaû boû taâm Boà- ñeà. Neâu roõ Boà-taùt ñòa tieàn chöa phaùt khôûi taâm voâ ngaõ cuûa Ñòa thöù nhaát: Töùc thaáy khoå haïnh cho laø khoå, neân coù thoái chuyeån. Nay noùi “vì” theá: laø daïy caùc Boà-taùt ñòa tieàn, vì Boà-taùt nôi Ñòa thöù nhaát khoâng xaû boû taâm Boà-ñeà, khôûi phaùt phöông tieän haønh khoâng chaáp giöõ töôùng nôi haøng ñòa tieàn (chöa ñaêng ñòa höôùng tôùi Ñòa thöôïng, (ñaõ ñaêng ñòa hieåu roõ moät caùch chaéc chaén veà Nhaãn voâ sinh ñích thöïc, neân noùi: “Vì khôûi taâm khoâng xaû”. “Tu haønh ñaït kieân coá”: Caâu tröôùc noùi laø “khôûi”. Ñaây noùi “tu”. Neâu roõ, baäc Boà-taùt Ñòa thöù nhaát hieåu roõ veà voâ sinh, laø vónh vieãn khoâng thoái chuyeån, khoâng theå huûy hoaïi. Cho neân noùi laø kieân coá. Sôû dó tu, haønh phöông tieän cuûa Ñòa tieàn, aáy laø vì ñaõ hieåu roõ chaéc chaén veà lyù Voâ sinh cuûa haøng Sô ñòa. Cho neân noùi: “Tu haønh ñaït kieân coá”. Caâu treân noùi: “Vì khôûi taâm khoâng xaû”. ÔÛ ñaây noùi: “Tu haønh ñaït kieân coá”, nghóa laø moät, maø teân goïi khaùc. “Laø Nhaãn Ba-la-maät”: laø giaûi thích hai caâu tröôùc. Nhöng hai caâu tröôùc giaûi thích nghóa ñaõ xong, sôû dó coù caâu thöù ba, vì boán caâu naày laàn löôït cuøng giaûi thích, goïi laø taïo thaønh keä. Neân caâu thöù ba naày trôû laïi giaûi thích, xaùc nhaän veà caâu moät, neâu roõ, Boà-taùt Ñòa thöù nhaát sôû dó ñaït ñöôïc khoâng boû taâm Boà-ñeà, laø do thaønh töïu ñöôïc Nhaãn Ba-la-maät neân khoâng thaáy khoå haïnh laø khoå, khoâng boû

taâm Boà-ñeà. Nhaãn Ba-la-maät cuõng laø söï thoâng toû veà lyù voâ sinh cuûa Ñòa thöù nhaát. “Thöôøng hoïc taäp taâm kia”: Caâu keä thöù tö naày giaûi thích caâu thöù hai ôû treân. Taäp: laø tu taäp. Kia: laø ñoái vôùi söï thoâng toû chaéc chaén veà lyù voâ sinh cuûa Ñòa thöù nhaát kia. Thöôøng hoïc: laø haønh tieàn phöông tieän cuûa baäc Ñòa thöù nhaát. Laøm roõ vì thoâng toû chaéc chaén veà phaùp bình ñaúng voâ thöôïng cuûa Ñòa thöù nhaát kia, neân luyeän taäp caùi taâm thöôøng hoïc caùc tieàn phöông tieän cuûa Ñòa. Taâm thöôøng hoïc aáy töùc laø tu haønh. Cho neân noùi: “Thöôøng hoïc taäp taâm kia’. “Nghóa naày nhö theá naøo v.v...” noùi: laø moät ñoaïn Luaän vaên xuoâi toùm löôïc coù hai yù. Töø ñaàu ñeán caâu: “Goàm thaâu saùu Ba-la-maät”: Luaän ñaây laø giaûi thích keä vöøa noùi treân. “Vì nhöõng taâm gì ñeå khôûi haønh töôùng maø tu taäp”?: laø hoûi veà caâu thöù hai trong keä. “Vì nhöõng taâm gì khoâng boû töôùng”?: laø hoûi veà caâu thöù nhaát trong keä. Neáu laøm thöù lôùp thì töø caâu ñaàu neân hoûi cuõng ñöôïc. ÔÛ ñaây neâu hai caâu hoûi xong thì duøng nöûa keä sau ñeå ñaùp: laø Nhaãn Ba-la-maät, thöôøng hoïc taäp taâm kia. “Vaû laïi, taâm ñeä nhaát nghóa”: laø neâu ra taâm ñeä nhaát trong phaàn sinh khôûi tröôùc keä. “Laø ñaõ hoäi nhaäp nôi Ñòa thöù nhaát, ñaït ñöôïc Nhaãn nhuïc Ba-la-maät”: laø thuoäc veà Nhaãn Ba-la-maät ñöôïc noùi ñeán nôi nöûa keä sau. Do ñaõ hoäi nhaäp nôi taâm ñeä nhaát nghóa cuûa Ñòa thöù nhaát, töùc ñaùp laïi hai caâu

hoûi vöøa neâu, xong. “Ñaây goïi laø taâm khoâng truï”: Nghóa laø Nhaãn Ba-la-maät aáy laø taâm cuûa ñaïo khoâng truï nôi Ñòa thöù nhaát. “Nhö kinh” tieáp xuoáng: laø laïi neâu daãn kinh ñeå toùm keát. “Vì sao”?: laø hoûi trong phaàn kinh naày, vì sao noùi: Neân lìa teát caû töôùng ñeå phaùt taâm Boà-ñeà. Cho neân noùi: “Vì sao”? Lieàn giaûi thích: “Cuõng chæ roõ nghóa taâm khoâng truï maø phaùt sinh”, chæ roõ, ôû trong caùc phaùp nhö saéc v.v khoâng coøn chaáp giöõ, vöôùng maéc: laø nghóa coù theå chöùng ñaéc taâm Boà-ñeà cuûa Ñòa thöù nhaát. Ñaây laø giaûi thích phaàn trong kinh: Vì sao? Vì neáu taâm coù truï töùc laø chaúng phaûi truï. “Neáu taâm truï nôi caùc phaùp nhö saéc v.v thì taâm aáy khoâng truï nôi

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 378

Boà-ñeà cuûa Phaät”: Ñaây laø neâu roõ, ngöôøi ñoái vôùi caùc phaùp nhö saéc v.v... chaáp giöõ, vöôùng maéc, thì khoâng theå chöùng ñaéc taâm Boà-ñeà cuûa Ñòa thöù nhaát. Töùc laø giaûi thích phaàn nôi kinh: Khoâng truï nôi saéc ñeå sinh taâm, cho ñeán: Taâm khoâng truï nôi saéc ñeå boá thí. “Ñaây laø bieän minh veà taâm khoâng truï ñeå haønh trì boá thí”: caâu naøy laø toùm keát choã tieáp theo tröôùc ñaõ giaûi thích hai caâu nôi kinh. “Phaàn vaên kinh naày neâu taâm khoâng truï ñeå daáy khôûi haønh phöông tieän”: Töùc phaàn vaên kinh vöøa daãn ra, neâu roõ: Neáu ngöôøi coù theå daáy khôûi taâm khoâng chaáp tröôùc, thì coù theå laøm thaønh nhaân phöông tieän cho. “Do Boá thí Ba-la-maät thaâu toùm caû saùu thöù”: Nhö trong phaàn thöù tö: “Tu haønh nhö thaät” ôû treân ñaõ duøng moät thaâu toùm saùu, nghóa coù theå nhaän bieát. “Theá naøo laø tu haønh taïo lôïi ích cho chuùng sinh maø khoâng goïi laø truï nôi caùc söï”? Ñaây laø yù thöù hai trong keä. Luaän chuû saép taïo keä thöù tö ñeå giaûi thích kinh. Tröôùc neâu ra yù nghi vaán, töùc daãn phaàn kinh ñoaïn tröø nghi ñeå toùm keát, sau môùi duøng keä ñeå giaûi thích. Keä thöù tö naày neâu roõ lìa töôùng chuùng sinh cuøng caùc söï naêm aám, giaûi thích ñoaïn kinh: “Boà-taùt vì taïo lôïi ích cho taát caû chuùng sinh neân boá thí nhö vaäy”. “Tu haønh lôïi chuùng sinh”: Moät caâu naày giaûi thích rieâng veà vieäc vì taïo lôïi ích cho taát caû chuùng sinh neân boá thí nhö vaäy. ÔÛ ñaây coù nghi vaán: Neáu khoâng thaáy ba söï, khoâng giöõ laáy töôùng chuùng sinh, thì laøm sao thöïc haønh boá thí, nghóa cuûa nhaân ñöôïc thaønh? Neân ñaùp: “Tu haønh lôïi chuùng sinh”. Laøm roõ Boà-taùt tuy khoâng thaáy coù ba söï, khoâng giöõ laáy töôùng chuùng sinh, nhöng khoâng phaûi laø khoâng vì taïo lôïi ích cho chuùng sinh maø haønh boá thí, nghóa cuûa nhaân ñöôïc thaønh. Neân caâu tieáp vieát: “Nhaân nhö vaäy neân bieát”. “Nhaân nhö vaäy”: Töùc Boá thí Ba-la-maät chính laø haønh cuûa Lieãu nhaân, nghóa cuûa nhaân ñaõ thaønh neân khuyeân ngöôøi nhaän bieát. Töø ñaáy laïi sinh nghi: Vì taïo lôïi ích cho chuùng sinh, haønh boá thí, töùc laø giöõ laáy töôùng chuùng sinh. Cho neân nöûa keä sau ñaùp: “Cuõng phaûi bieát xa lìa, chuùng sinh vaø söï töôùng”. Ñaây laø giaûi thích phaàn trong kinh: Taát caû töôùng chuùng sinh töùc laø chaúng phaûi töôùng. “Xa lìa”: laø khoâng chaáp giöõ töôùng chuùng sinh. “Cuõng neân roõ”: Töùc bieän minh: Chaúng phaûi chæ lìa töôùng chuùng sinh maø cuõng xa lìa töôùng cuûa naêm aám. Do ñaây bieát. Boà-taùt nôi Ñòa thöù nhaát taïo lôïi ích cho chuùng sinh, haønh trì caùc ñoä: Töùc chaúng phaûi laø haønh

chaáp giöõ töôùng. “Lôïi ích laø theå cuûa nhaân”: laø giaûi thích nöûa keä treân. “Boà-taùt tu haønh, taïo lôïi ích, chaúng phaûi laø giöõ laáy töôùng chuùng sinh”: laø giaûi thích nöûa keä sau. “Theá naøo laø caùc söï cuûa chuùng sinh”? laø neâu caâu hoûi taïo chuyeån tieáp cho keä thöù naêm. Keä thöù naêm naày trôû laïi xaùc nhaän keä thöù tö ôû tröôùc, giaûi thích phaàn trong kinh: Vì sao ? Vì Nhö Lai noùi taát caû chuùng sinh laø chaúng phaûi laø chuùng sinh. “Theá naøo laø xaùc nhaän keä thöù tö”? Treân ñaõ neâu tröïc tieáp: Xa lìa töôùng quyeát ñònh thaät söï cuûa chuùng sinh vaø söï, nhöng chöa roõ, naêm aám cuûa chuùng sinh aáy vì sao khoâng coù quyeát ñònh thaät söï, do ñoù maø lìa. Cho neân keä naày chính thöùc neâu ra. “Giaû danh vaø söï aám”: “Giaû danh”: chæ cho chuùng sinh chæ laø giaû danh teân goïi. “Vaø söï aám”: laø söï töôùng cuûa naêm aám. Laïi coù nghi vaán: Treân noùi lìa töôùng chuùng sinh, ñuùng laø khoâng coù chuùng sinh quyeát ñònh thaät söï ñeå coù theå hoùa ñoä, nhöng khoâng phaûi laø khoâng coù chuùng sinh hö voïng, vì sao khoâng hoùa ñoä? Cho neân ñaùp: “Nhö Lai lìa töôùng aáy”. Naêm aám aáy taïo thaønh chuùng sinh, taùnh cuûa chuùng khoâng thaät, cuõng nhö huyeãn aûo, soùng naéng, xöa nay vaéng laëng, neân cuõng khoâng coù chuùng sinh hö voïng do naêm aám taïo thaønh ñeå hoùa ñoä. “Chö Phaät khoâng hai kia”: Khoâng khaùc vôùi caâu thöù hai ôû tröôùc. Nhöng theo phaùp cuûa Luaän Xieåu Ñaø, thì moät caâu, hai caâu, cho ñeán ba caâu, nghóa ñöôïc giaûi thích tuy heát, nhöng caàn ñeå thaønh keä, neân coù theå neâu daãn laàn nöõa. “Do thaáy roõ thaät phaùp”: laø bieän minh Nhö Lai vì sao lìa hai thöù töôùng giaû thaät? Laø do thaáy roõ thaät phaùp Chaân nhö nôi ñeä nhaát nghóa ñeá, chöùng ñaéc quaû vò Phaät, khoâng coù hai töôùng aáy. Cho neân bieát chuùng sinh cuøng naêm aám, theå laø hö voïng, xöa nay vaéng laëng. Do khoâng thaät neân Nhö Lai xa lìa. Neáu laø thaät thì chö Phaät neân giöõ laáy. “ÔÛ ñaây noùi veà nghóa gì?”: Moät ñoaïn Luaän vaên xuoâi. Töø ñaàu cho ñeán: “Ngöôøi voâ ngaõ”, laø giaûi thích caâu ñaàu trong keä, xaùc nhaän keä thöù tö ôû tröôùc. “Chuùng sinh danh töôùng cuøng söï kia”: laø noùi veà giaû danh, vieäc naêm aám trong caâu ñaàu. “Theá naøo laø Boà-taùt tu haønh lìa söï töôùng chuùng sinh”: laø hoûi nôi keä thöù tö ôû tröôùc, noùi Boà-taùt tu haønh, luùc taïo lôïi ích cho chuùng sinh, goïi laø

xa lìa töôùng chuùng sinh vaø töôùng cuûa söï naêm aám, nghóa aáy laø theá naøo? Neân giaûi thích: Töùc töôûng cuûa teân, töôùng kia chaúng phaûi laø töôùng, laøm roõ chuùng sinh giaû danh, theå laø hö voïng, neân noùi: “Chaúng phaûi laø töôùng. Do khoâng coù theå thaät kia. Laø chuùng sinh giaû danh aáy, sôû dó laø khoâng: laø neâu roõ, ôû trong phaùp giaû danh, caàu tìm theå cuûa chuùng sinh thaät laø khoâng theå ñöôïc. “Do nghóa aáy, neân chuùng sinh chaúng phaûi laø chuùng sinh”: laø neâu daãn kinh ñeå toùm keát. Do nhöõng phaùp gì?: laø do nhöõng phaùp gì ñeå taïo thaønh chuùng sinh aáy, maø noùi theå cuûa chuùng sinh laø khoâng? Lieàn ñaùp: “Nghóa laø phaùp cuûa naêm aám goïi laø chuùng sinh”, bieän minh do naêm aám hoøa hôïp, töùc laø treân phaùp aáy giaû ñöôïc mang teân laø chuùng sinh. Neáu naêm

aám hoøa hôïp ñöôïc mang teân laø chuùng sinh, töùc laø coù chuùng sinh, vì sao noùi laø khoâng? Luaän beøn giaûi thích: “Naêm aám kia khoâng coù theå cuûa chuùng sinh”, neâu roõ: Chuùng sinh aáy tuy laø chuùng sinh cuûa naêm aám, nhöng trong naêm aám ñoù, töø xöa ñeán nay khoâng thaät coù chuùng sinh ñeå coù theå ñaït ñöôïc. Töø tröôùc, Luaän ñaõ giaûi thích veà ngöôøi khoâng coù ngaõ laø khoâng. “Do laø khoâng thaät”: laø laøm roõ phaùp nhaân duyeân laø voâ ngaõ. Sôû dó trong naêm aám khoâng coù theå cuûa chuùng sinh: laø do naêm aám aáy nhö huyeãn nhö hoùa, töùc theå cuûa chuùng töï khoâng. ÔÛ ñaây neâu roõ, chuû theå taïo thaønh laø naêm aám, theå laø khoâng, neân ñoái töôïng ñöôïc taïo thaønh laø chuùng sinh cuõng khoâng thaät. “Nhö theá laø bieän minh phaùp voâ ngaõ, ngöôøi voâ ngaõ”: laø toùm keát veà teân goïi cuûa hai thöù voâ ngaõ. “Vì sao”?: laø hoûi vì sao bieát ñöôïc chuùng sinh cuûa naêm aám aáy, theå laø khoâng, chaúng thaät? Giaûi thích: “Taát caû chö Phaät lìa heát thaûy töôùng”. Neâu roõ, chö Phaät do lìa neân chöùng bieát naêm aám cuûa chuùng sinh theå laø khoâng. “Caâu naày laøm roõ hai töôùng kia laø khoâng thaät”: Caâu naày vôùi Luaän vöøa cho laø Phaät xa lìa, hai caâu, laøm roõ, do hai töôùng khoâng thaät, neân Nhö Lai lìa, töùc duøng ba caâu sau trong keä ñeå toùm keát, xaùc nhaän. “Ñaây neâu baøy veà nghóa gì”?: laø hoûi ba caâu sau cuûa keä naày neâu baøy veà nhöõng nghóa gì? Lieàn giaûi thích: “Neáu hai thöù kia laø thaät coù, thì chö Phaät, Nhö Lai neân coù hai töôùng aáy”. Neâu roû, neáu chuùng sinh, naêm aám kia laø thaät coù, chaúng khoâng, töùc laø chö Phaät Nhö Lai, nôi ñeä nhaát nghóa ñeá phaûi coù hai töôùng aáy. Nhöng vì chö Phaät ñaõ lìa, neân bieát roõ laø chuùng

khoâng thaät. Laïi giaûi thích moät caùch töôøng taän: “Vì sao”? Vì hai thöù aáy laø thaät, töùc trong muoân ñöùc cuûa Nhö Lai phaûi coù. Do chö Phaät, Nhö Lai laø ngöôøi ñaõ thaáy roõ Thaät ñeá Chaân nhö, maø khoâng thaáy hai töôùng aáy, hôn nöõa vì xa lìa, neân chöùng toû naêm aám cuûa chuùng sinh, giaû thaät ñeàu khoâng. “Naøy Toân giaû Tu Boà-ñeà! Nhö Lai laø ngöôøi noùi thaät v.v...”: Moät ñoaïn kinh naày laø ñoaïn vaên kinh thöù chín trong Phaàn ñoái chieáu. ÔÛ ñaây, sôû dó ñöôïc neâu ra: laø cuõng ñeå giaùn tieáp giaûi thích veà nghi vaán nôi ñoaïn thöù saùu: Thaùnh nhaân do phaùp Voâ vi maø ñöôïc mang teân. Phaùp aáy khoâng theå giöõ laáy, dieãn noùi. Nghi thoï trì ngoân giaùo cuûa kinh naày thì khoâng coù phöôùc ñöùc. Tuy nhieân, phaàn ñoái chieáu, töø ñaàu ñeán giôø, ñaõ giaûi thích roäng: Giaû nhö khieán ba ngaøn Haèng sa theá giôùi vôùi baûy baùu, cuøng xaû boû thaân maïng ñeå boá thí, phöôùc ñöùc tuy nhieàu, cuõng khoâng baèng phöôùc ñöùc cuûa vieäc thoï trì boán caâu keä nôi kinh naày. Duø ñaõ ñoái chieáu nhö vaäy, giaûi thích roäng nhö theá nhöng taâm nghi cuûa moät soá lôùn chuùng sinh vaãn coøn, chöa döùt heát. Laïi nhaân nôi caùc ñoái chieáu neâu tröôùc maø sinh nghi. Nhö vaäy, ôû treân tuy ñaõ giaûi thích roäng veà theå cuûa phaùp thaân ñöôïc chöùng ñaéc laø döùt tuyeät moïi danh töôùng, moïi ngoân töø giaûng neâu ñeàu khoâng ñaït tôùi. Hôn nöõa coøn noùi khoâng heà coù phaùp ñöôïc chöùng ñaéc-sôû huyeân- trong phaùp cuûa ngoân giaùo nôi möôøi hai phaàn kinh. Nhö theá thì giaùo naêng thuyeân cuøng vôùi phaùp thaân sôû thuyeân roõ raøng laø coù khaùc bieät, vaø ngoân giaùo naøy laïi trôû

thaønh chaúng phaûi phaùp. Vaäy sao coù theå thoï trì moät keä nôi ngoân giaùo coù khaû naêng chöùng ñaéc phaùp thaân, hôn phöôùc ñöùc cuûa vieäc xaû boû voâ löôïng thaân maïng ñeå boá thí? Töø ñaáy sinh nghi neân khoâng tin. Ñaõ coù nghi aáy, Nhö Lai cuõng neân neâu daãn duï laàn nöõa ñeå ñoái chieáu. Nhöng sôû dó laïi khoâng ñoái chieáu laàn nöõa: laø nhaân nôi lôøi noùi ôû treân, sôï laïi sinh nghi, nghi roát cuoäc laø baát taän. Giaû söû Nhö Lai truï trong voâ löôïng kieáp neâu daãn roäng khaép vieäc xaû thí cuûa caûi thaân maïng trong ngoaøi ñeå so saùnh, thì cuõng laïi khoâng baèng phöôùc ñöùc cuûa vieäc thoï trì boán caâu keä nôi kinh, neân Nhö Lai chæ ñaùp, tröïc tieáp khuyeân qua lôøi noùi aáy, chæ tin vaøo lôøi ta noùi, chôù sinh nghi nöõa. Ta laø ngöôøi ñaït Nhaát thieát trí, troïn khoâng löøa doái oâng. Do ñoù, kinh ñaùp, noùi: “Nhö Lai laø ngöôøi noùi thaät”, cho ñeán: “Khoâng noùi lôøi khaùc laï”: Neâu roõ vieäc taùn thaùn Nhö Lai noùi boán caùch v.v... thaûy ñeàu khoâng giaû doái, khuyeân ngöôøi tin noùi lôøi noùi thaønh thaät cuûa Nhö Lai. Vì theá, phaàn tieáp theo laø neâu roõ.

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 382

“Naøy Toân giaû Tu Boà-ñeà! Nhö Lai laø ngöôøi noùi Thaät”: Laøm roõ Nhö Lai laø ngöôøi ñaït Nhaát thieát trí, chöùng ñaéc caùc quaû ñaàu nhö möôøi Löïc, boán Voâ sôû uùy vôùi caùc thöù coâng ñöùc. Nhö choã ñaõ chöùng ñaéc, trôû laïi vì moïi ngöôøi maø giaûng noùi ñuùng nhö thaät, khoâng hö doái, neân goïi laø ngöôøi noùi thaät. Nhö Lai vì ngöôøi Tieåu thöøa thuyeát giaûng phaùp boán Ñeá. Ngöôøi cuûa haøng Thanh vaên naày quaùn xeùt veà lyù cuûa boán Ñeá, ñoaïn tröø kieát söû trong ba coõi chöùng ñaéc quaû Tieåu thöøa, tuy chaúng phaûi laø cöùu caùnh ñích thaät, nhöng nôi phaàn aáy coù caûnh giôùi quaùn xeùt ñeå döùt tröø, khoâng sai laàm, cho neân goïi laø lôøi noùi thaät. “Lôøi noùi Nhö”: Neâu roõ Nhö Lai vì caùc Boà-taùt thuyeát giaûng phaùp taùnh cuûa Chaân nhö. Ngöôøi cuûa Ñaïi thöøa aáy töï chöùng ñaéc maø neâu baøy ñuùng nhö lyù khoâng sai laàm, neân goïi laø lôøi noùi Nhö. “Lôøi noùi khoâng ñoåi khaùc”: laøm roõ Nhö Lai thuyeát giaûng söï vieäc cuûa ba ñôøi, xöùng hôïp vôùi phaùp hö, thaät, troïn khoâng sai, laàm, neân goïi laø lôøi noùi khoâng ñoåi khaùc. “Naøy Toân giaû Tu Boà-ñeà! Phaùp sôû ñaéc, sôû thuyeát cuûa nhö lai”: laø Nhö Lai töï neâu baøy: Ta cuõng nhaân nôi vieäc thoï trì phaùp nôi ngoân giaùo cuûa kinh naày, neân chöùng quaû ñaàu laø phaùp thaân Voâ vi. Ñaõ chöùng ñaéc, trôû laïi vì moïi ngöôøi maø thuyeát giaûng, hoaøn toaøn khoâng hö voïng. Caùc oâng phaûi neân sinh tin töôûng, chôù coù nghi hoaëc. Phaùp sôû ñaéc: laø phaùp chöùng ñaéc. Phaùp sôû thuyeát: laø phaùp nôi ngoân giaùo. Ñaõ nghe noùi nhö vaäy, laïi nhaân ñaáy sinh nghi: Neáu Nhö Lai noùi Ta chöùng ñaéc phaùp naày, trôû laïi vì ngöôøi neâu giaûng, khuyeân sinh tin töôûng, thì phaùp ñöôïc thuyeát giaûng ñoù töùc coù theå giöõ laáy, noùi ra nhôø ôû danh töôùng. Nhö theá, trôû laïi ñoàng vôùi choã nghi vaán ôû tröôùc. Treân noùi phaùp chöùng ñaéc laø khoâng danh töôùng, khoâng theå giöõ laáy dieãn noùi, thì lôøi noùi naøy phaûi huûy boû ? Vì coù nghi vaán nhö vaäy, neân ñaùp: “Lôøi khoâng thaät”. Laøm roõ, nay noùi phaùp ñöôïc chöùng ñaéc, neâu giaûng laø döïa vaøo neûo danh (teân goïi) töôùng (hình töôùng) cuûa Theá ñeá, maø noùi coù chöùng ñaéc, coù thuyeát giaûng, chaúng phaûi laø trong lyù cuûa

Chaân nhö coù danh, töôùng maø coù theå thuyeát giaûng. Lyù cuûa Chaân nhö, töø xöa ñeán nay, moïi neûo ngoân ngöõ ñeàu döùt, moïi choán haønh cuûa taâm ñeàu baët, neân khoâng ñaéc khoâng thuyeát, sao ñöôïc neâu nghi vaán cho laø coù ñaéc coù thuyeát, khieán cho phaùp chöùng ñaéc ñoàng nôi danh töôùng coù theå giöõ laáy, dieãn noùi. Phaùp chöùng ñaéc ñaõ khoâng phaûi laø danh, töôùng. Neáu cho phaùp

chöùng ñaéc ñoàng nôi danh, töôùng, coù theå thuû ñaéc, coù theå dieãn noùi, thì ñaáy töùc laø khoâng thaät. Laïi sinh nghi vaán: Neáu phaùp chöùng ñaéc hoaøn toaøn khoâng danh töôùng thì vì sao Nhö Lai tröôùc noùi: Ta laø ngöôøi noùi thaät noùi ñuùng v.v khuyeân khieán thoï trì kinh giaùo naêng thuyeân ? Nay laïi noùi: Tröôùc noùi khoâng thaät. Hai lôøi aáy laø maâu thuaãn. Nhö theá laø trôû laïi gioáng vôùi nghi vaán thöù hai ôû tröôùc. Roõ raøng laø lìa nôi phaùp chöùng ñaéc, coù ngoân giaùo naêng thuyeân, ngoân giaùo aáy töùc laø chaúng phaûi phaùp, giaû nhö thoï trì, ñoïc tuïng, thì khoâng coù lôïi ích. Treân noùi ngoân giaùo laø phaùp coù nghóa cuûa nhaân kia, thì lôøi noùi naøy phaûi huûy boû ?. Lieàn ñaùp: “Khoâng voïng ngöõ”. Neâu roõ Nhö Lai thaät söï chöùng ñaéc Chaân nhö, trôû laïi neâu giaûng veà phaùp Chaân nhö, thì ngoân giaùo aáy töø trong phaùp chöùng ñaéc maø ra, laø moät phaàn cuûa phaùp chöùng ñaéc, neân khoâng cho hoaøn toaøn laø phi phaùp. Maø ngoân giaùo naày ñaõ noùi veà Chaân nhö, neân thoï trì kinh giaùo aáy, trôû laïi coù theå chöùng ñaéc Chaân nhö. Coù lôïi ích lôùn nhö vaäy neân khoâng voïng ngöõ. Luaän raèng: “Trong ñaây coù nghi v.v...” laø Luaän chuû saép taïo keä ñeå giaûi thích kinh, neân tröôùc löôïc daãn ra yù sinh nghi. Laïi daãn kinh, löôïc neâu roõ veà nghóa cuûa vieäc ñoaïn töø nghi. Goàm coù ba keä ñeå giaûi thích moät ñoaïn kinh naày. Keä thöù nhaát taïo ra yù hoûi ñaùp, ñeå giaûi thích nghi, neâu chung veà boán lôøi noùi cuûa Phaät, nhaèm ñeå khuyeân tin töôûng. Hai caâu ñaàu cuûa keä giaûi thích nghi vaán ôû treân, hai caâu sau giaûi thích, neâu ra boán lôøi, yù khuyeân tin töôûng. “Quaû tuy khoâng truï ñaïo, maø ñaïo hay laøm nhaân”. Quaû: laø quaû cuûa phaùp chöùng ñaéc. Ñaïo: laø ñaïo cuûa ngoân giaùo, moät caâu naày neân noùi: Ñaïo cuûa ngoân giaùo khoâng truï trong quaû cuûa phaùp chöùng ñaéc. Nhöng giaùo, ñaïo aáy trôû laïi coù theå laøm nhaân cho phaùp chöùng ñaéc . Do ngoân giaùo hieån baøy quaû chöùng ñaéc neân laø nhaân. Vaán naïn ôû treân noùi: Phaùp chöùng ñaéc laø khoâng danh töôùng. Ngoân giaùo thì coù danh töôùng. Phaùp coù danh töôùng aáy, laøm sao coù theå cuøng vôùi phaùp khoâng coù danh töôùng ? Cho neân ñaùp: “Do chö Phaät noùi thaät”. ôû ñaây neâu roõ chö Phaät laø ngöôøi ñaït Nhaát thieát trí, goàm ñuû boán thöù thaät ngöõ, noùi taâm hôïp lyù, chæ neân tin chôù nghi. Coù ngöôøi nhaân ñaáy laïi sinh nghi. Caûnh giôùi trí tueä cuûa Nhö Lai coù voâ löôïng voâ bieân, vì sao chæ noùi coù boán caùch noùi? Neân ñaùp: “Trí aáy coù boán thöù”. ÔÛ ñaây neâu roõ laø döïa nôi boán caûnh,

chæ noùi boán caùch noùi. Nhöng boán caûnh naày tuy goïi laø heïp maø nghóa thì baøn roäng. Phaùp tuy voâ löôïng, nhöng khoâng ra ngoaøi quaû vò Phaät, Tieåu

thöøa, Ñaïi thöøa, cuøng phaùp höõu vi v.v cuûa ba ñôøi. Do boán teân goïi aáy ñeàu thaâu toùm heát caùc phaùp, neân löôïc neâu roõ veà boán thöù aáy. Hai caâu cuûa keä naøy cuøng vôùi keä thöù hai tieáp sau laøm chöông moân giaûi thích rieâng, vaên neâu ñuû nôi keä sau. “Nghóa naày nhö theá naøo?...” cho ñeán: “coù boán thöù thaät ngöõ”: laø giaûi thích hai caâu sau cuûa keä vöøa neâu chuyeån tieáp ñeå sinh keä thöù hai. Keä thöù hai chính thöùc giaûi thích boán thöù trí - caûnh. Thaät trí cuøng Tieåu thöøa: Moät caâu keä naày laø keát hôïp giaûi thích veà hai ngöõ. Thaät trí: laø giaûi thích nghóa “lôøi noùi Chaân” ôû kinh. Tieåu thöøa: laø giaûi thích nghóa “lôøi noùi Thaät” ôû kinh. “Noùi phaùp Ma Ha Dieãn”: Ma Ha Dieãn laø phieân aâm theo tieáng Phaïn, Haùn dòch laø Ñaïi thöøa. Giaûi thích nghóa “lôøi noùi Nhö” ôû kinh. “Cuøng taát caû thoï kyù”: laø giaûi thích nghóa “lôøi noùi khoâng ñoåi khaùc” ôû kinh. “Do khoâng noùi hö doái”: laø nghóa chuyeån ñoåi nhanh. Töùc khaép ôû sau boán caâu treân, leõ ra ñeàu noùi: “Do khoâng noùi hö doái”. Neâu roõ Nhö Lai ñaõ coù boán thöù thaät ngöõ, neân phaøm coù neâu giaûng ñeàu khoâng hö voïng. Ñaïi chuùng caùc vò ñoái vôùi lôøi Nhö Lai, duø khoâng noùi veà coâng ñöùc thoï trì kinh, chæ neân sinh tin töôûng saâu xa, chôù coù hoaøi nghi. Do ñoù, laøm roõ boán thöù laø thaät, ñeå xaùc nhaän veà söï neâu giaûng khoâng hö doái. “Keä naøy bieän minh veà nghóa gì”? Tieáp xuoáng moät ñoaïn Luaän vaên xuoâi . Ñaïi yù coù hai: YÙ thöù nhaát, töø ñaàu cho ñeán: khoâng ñieân ñaûo: laø thöù lôùp giaûi thích keä, duøng kinh ñeå toùm keát. Laïi giaû thieát coù vaán naïn roài, thì theo thöù lôùp giaûi thích roäng veà vaán naïn aáy. “Do thaät trí cuûa Nhö Lai khoâng noùi doái veà ñaïo quaû Boà-ñeà cuûa Phaät... ñeán”: “Thöù lôùp noùi boán ngöõ”: laø cuøng giaûi thích boán caâu trong keä. Töø caâu: “Nhö kinh” tieáp xuoáng: laø cuøng daãn kinh ñeå toùm keát veà boán caùch noùi cuûa Phaät. “Khoâng voïng noùi Tieåu thöøa v.v”: Sôû dó neâu ra caâu naày, vì Luaän chuû giaû thieát coù vaán naïn: Lyù Ñaïi thöøa maø Nhö lai noùi laø chaân thaät, quaû laø cöùu caùnh coù theå goïi ñoù laø ‘lôøi noùi Thaät’. Vì ngöôøi Tieåu thöøa giaûng noùi veà boán Ñeá, lyù chaúng phaûi laø cöùu caùnh, tuy chöùng A-la-haùn, nhöng quaû chöa ñaày ñuû. Song, trong caùc kinh Ñaïi Thöøa laïi ñaû phaù roäng veà Tieåu thöøa, cho chaúng phaûi laø chaân thaät. Vaäy sao coù theå noùi laø thuyeát boán Ñeá,

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 385

goïi laø ‘lôøi noùi Thaät’? Giaûi thích: ‘Noùi khoå ñeá v.v cuûa Tieåu thöøa, chæ laø ñeá’. Neâu roõ, Nhö Lai thuyeát giaûng phaùp boán Ñeá v.v ngöôøi Tieåu thöøa döïa nôi giaùo maø tu haønh, ñaït ñöôïc taùnh khoâng, hieåu roõ veà ngöôøi voâ ngaõ, ñoaïn tröø boán truï phieàn naõo, chöùng quaû A-la-haùn, chæ ñoái vôùi Tieåu thöøa laø thaät. Cho neân noùi: Chæ laø ñeá. “Khoâng voïng noùi thoï kyù”: (Trong ñaây khoâng ñeå caäp ñeán : “Khoâng voïng noùi Ñaïi thöøa” nhö ôû Luaän ?) “Laïi giaû thieát coù moät vaán naïn”: Phaùp cuûa ba ñôøi aáy chuyeån ñoäng khoâng thaät, theå laø hö voïng. Vì sao baûo: Noùi söï vieäc nôi ba ñôøi, goïi laø noùi lôøi “khoâng ñoåi khaùc”. Giaûi thích: “Taát caû quaù khöù hieän taïi vò lai ñeàu ñöôïc thoï kyù, neân nhö nghóa kia, nhö theá maø thuyeát giaûng, khoâng ñieân ñaûo”. “Nhö nghóa kia”: laø nhö phaùp cuûa ba ñôøi kia. Giaû thì nhö giaû maø neâu giaûng. Thaät thì

döïa nôi thaät maø ghi nhaän. Cho neân, khoâng ñieân ñaûo. “Kinh laïi noùi: Naøy Toân giaû Tu Boà-ñeà! Phaùp ñöôïc Nhö Lai chöùng ñaéc neâu giaûng v. v...”: Ñaây laø yù thöù hai. Vì saép taïo ra keä thöù ba tieáp sau ñeå giaûi thích, neân tröôùc phaàn kinh tieáp theo naøy, taïo caâu hoûi chuyeån tieáp: ‘Vì sao noùi nhö theá’. “Thuaän theo thaät trí kia, noùi chaúng thaät chaúng doái”: laø hai caâu ñaàu cuûa keä thöù ba tieáp theo giaûi thích phaàn nôi kinh: “Phaùp chöùng ñaéc, phaùp neâu giaûng khoâng thaät”. “Thuaän theo thaät trí kia”: laø giaûi thích phaàn trong kinh: Phaùp ñöôïc Nhö Lai chöùng ñaéc, neâu giaûng, laø khoâng voïng ngöõ. Bieän minh Nhö Lai tuy duøng aâm thanh, ngoân giaùo, neâu giaûng veà phaùp chöùng ñaéc, nhöng phaùp chöùng ñaéc luoân laø khoâng teân goïi, neân ngoân giaùo naêng thuyeân chaúng phaûi laø phaùp chöùng ñaéc. Tuy nhieân, ngoân giaùo chaúng phaûi laø phaùp chöùng ñaéc, nhöng khoâng phaûi laø khoâng nhaân nôi chöùng maø coù neâu baøy, nhôø nôi giaùo maø ñöôïc chöùng. Vì ngoân giaùo aáy coù theå laøm nhaân neân phaùp chöùng ñaéc. Cho neân noùi: “Thuaän theo thaät trí kia”. “Noùi chaúng thaät, chaúng giaû” : laø giaûi thích phaàn trong kinh: Khoâng thaät, khoâng voïng ngöõ. Laøm roõ phaùp chöùng ñaéc cuûa Chaân nhö döùt tuyeät moïi danh töôùng. Neáu cho aâm thanh danh töôùng ñoàng nôi phaùp chöùng ñaéc, thì ñaáy laø noùi hö voïng. Cho neân goïi laø “Noùi chaúng thaät”. Tuy aâm thanh ngoân giaùo chaúng phaûi laø chöùng ñaéc, nhöng khoâng phaûi laø khoâng gioáng vôùi söï chöùng ñaéc coù neâu baøy, trôû laïi nhôø nôi giaùo maø laõnh hoäi lyù. Ngoân giaùo chính laø phaùp. Cho neân noùi: “Noùi chaúng doái”. “Nhö nghe tieáng, thuû chöùng, ñoái trò noùi nhö theá”: laø neâu hoûi: Trong

phaàn kinh tröôùc, Nhö Lai töï noùi: “Ta laø ngöôøi noùi Chaân v.v...” goàm boán thöù noùi thaân. Laïi noùi: ‘Phaùp chöùng ñaéc, phaùp neâu giaûng laø khoâng thaät khoâng voïng ngöõ’. Hai ñoaïn kinh naày vì sao maâu thuaãn? Neân lieàn duøng nöûa keä sau ñeå ñaùp: “Nhö nghe tieáng, thuû chöùng, ñoái trò noùi nhö theá”. YÙ ñaùp e sôï chuùng sinh, döïa theo aâm thanh maø thuû chöùng, cho laø phaùp Chaân nhö töùc ñoàng vôùi ngoân giaùo cuûa aâm thanh laø coù danh töôùng. Taïo neân yù nhö vaäy, thì ñeå ñoái trò söï chaáp tröôùc ñoù, neân chæ daãn noùi: Chôù nhö choã nghe veà aâm thanh maø chaáp giöõ cho laø phaùp chöùng ñaéc. “Ñoái trò, noùi nhö vaäy”: Töùc ñoái trò nhö theo aâm thanh chaáp giöõ hoaëc laø noùi khoâng thaät, hoaëc noùi khoâng giaû. Nghóa naày nhö theá naøo?: tieáp xuoáng laø moät ñoaïn Luaän vaên xuoâi giaûi thích keä vöøa neâu coù hai yù: YÙ thöù nhaát, töø ñaàu ñeán caâu: “Döïa nôi caâu chöõ ñeå neâu baøy”, giaûi thích nöûa keä treân, cuõng giaûi thích phaàn nôi kinh: Töø caâu “Phaùp ñöôïc chöùng ñaéc” tieáp xuoáng. Caâu: “Phaùp ñöôïc chö Phaät thuyeát giaûng” cho ñeán: “Phaùp chöùng ñaéc aáy laø khoâng theå thuû ñaéc”: laø giaûi thích caâu ñaàu nôi keä. Caâu: “Vì sao?” ñeán caâu: “Do ñoù, khoâng voïng ngöõ”: laø giaûi thích caâu thöù hai nôi keä. “Neáu theá, vì sao noùi Nhö Lai chöùng ñaéc phaùp, thuyeát giaûng phaùp”: laø neâu vaán naïn: Neáu theo choã nghe aâm thanh, trí thuû chöùng laø khoâng thaät, thì moät caâu cuûa phaùp chöùng ñaéc cuõng khoâng theå neâu baøy, vì sao Nhö Lai töï noùi: Phaùp ñöôïc Ta chöùng ñaéc, neâu

giaûng? Beøn giaûi thích: “Do döïa nôi caâu chöõ ñeå noùi”. Laøm roõ phaùp chöùng ñaéc laø khoâng danh töôùng, khoâng theå thuû ñaéc, neâu baøy, nhöng khoâng phaûi laø khoâng döïa nôi ngoân giaùo ñeå luaän baøn veà dieäu lyù tröôùc tieân. YÙ thöù hai, laø caâu ‘Vì sao Nhö Lai tröôùc noùi: Ta laø ngöôøi noùi chaân thaät. Laïi noùi phaùp ñöôïc neâu giaûng laø khoâng thaät, khoâng voïng ngöõ’ ? laø neâu vaán naïn : döïa theo lôøi noùi maâu thuaãn cuûa Nhö Lai (trong kinh) roài daãn nöûa keä sau ñeå giaûi thích yù hoûi ñaùp, khoâng khaùc trong keä. “Naøy Toân giaû Tu Boà-ñeà! Ví nhö coù ngöôøi ñi vaøo nôi toái taêm thì khoâng thaáy gì caû v. v...”: goàm hai ñoaïn vaên kinh. Ñaây laø phaàn thöù taùm trong ñoaïn lôùn, neâu roõ taát caû chuùng sinh ñeàu coù Phaät taùnh Chaân nhö. Trong ñoaïn naày bieän minh heát thaûy chuùng sinh ñeàu coù taùnh Chaân nhö, töùc nhaân ñaáy maø ñöôïc mang teân. Do theo thöù lôùp naøo ñeå daáy khôûi? Laø nhaân trong ñoaïn thöù saùu ôû treân, noùi taát caû Thaùnh nhaân ñeàu do phaùp Chaân nhö Voâ vi maø ñöôïc goïi teân, phaùt sinh nghi vaán thöù taùm, cho ñeán nôi ñoaïn thöù baûy ñaõ giaûi thích roäng veà taát caû Thaùnh nhaân ñeàu do phaùp Voâ vi maø ñöôïc goïi teân.

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 387

Nghi vaán neâu: Ñuùng ra neân noùi; taát caû chuùng sinh ñeàu do phaùp Chaân nhö Voâ vi maø ñöôïc mang teân. Vì sao chæ noùi taát caû Thaùnh nhaân ? Sôû dó nhö theá, laø vì, nhö trong ñoaïn kinh thöù ba ôû treân, baøn veà taâm thöôøng, noùi: Neáu Boà-taùt coù töôûng veà chuùng sinh töùc chaúng phaûi laø Boà- taùt, laøm roõ: Neáu Boà-taùt ñoái vôùi taát caû chuùng sinh khoâng khôûi taâm veà ngaõ thì khoâng goïi laø Boà-taùt thoâng toû veà Chaân nhö. Phaûi thoâng toû veà taát caû chuùng sinh ñeàu bình ñaúng, coù ngaõ cuûa Phaät taùnh, Chaân nhö, môùi goïi laø Boà-taùt. Nhöng Boà-taùt naày, khi chöùng ñaéc Ñòa thöù nhaát, hieåu roõ veà heát thaûy chuùng sinh nhö thaân mình, do taát caû chuùng sinh ñeàu coù Phaät taùnh Chaân nhö, thaân mình cuõng hieän coù Phaät taùnh, Chaân nhö, bình ñaúng khoâng hai, khoâng sai khaùc, neân xem chuùng sinh nhö thaân mình. Laïi nhö raát nhieàu choã trong kinh noùi: Taát caû chuùng sinh ñeàu coù Phaät taùnh. Neáu heát thaûy chuùng sinh cuøng vôùi Thaùnh nhaân, veà lyù Chaân nhö laø ñoàng: thì vì sao heát thaûy chuùng sinh coù taâm chaáp tröôùc, khoâng do Chaân nhö thanh tònh maø ñöôïc goïi teân, chæ rieâng chö Phaät, Boà-taùt khoâng coù taâm chaáp tröôùc, do Chaân nhö thanh tònh maø ñöôïc goïi teân? Vì theá neân bieát, Thaùnh nhaân do phaùp Chaân nhö neân ñöôïc goïi teân laø coù theå coù Phaät taùnh. Coøn taát caû chuùng sinh khoâng do phaùp Chaân nhö ñeå ñöôïc goïi teân, thì khoâng coù Phaät taùnh. Neáu chuùng sinh voán khoâng coù Phaät taùnh maøThaùnh nhaân, do nhaân duyeân tu taäp, veà sau môùi coù ñöôïc thì chuùng sinh khoâng coù Phaät taùnh töùc xöa khoâng nay coù, neân laø voâ thöôøng. Laïi nöõa, neáu Phaät taùnh - Chaân nhö nôi taát caû chuùng sinh ñeàu coù bình ñaúng, thì vì sao coù ngöôøi ñöôïc thaáy, coù ngöôøi khoâng thaáy? Vì coù nghi vaán nhö theá, neân neâu daãn thí duï veà ngöôøi ñi vaøo nôi toái taêm v.v... ñeå giaûi ñaùp. YÙ cuûa phaàn ñaùp noùi: Phaät taùnh - Chaân nhö, tuy caùc chuùng sinh ñeàu coù, bình ñaúng, nhöng laø vì chö Phaät, Boà-taùt do tu haønh ñoaïn tröø Hoaëc, neân coù theå thaáy taùnh. Coøn heát thaûy chuùng sinh thì

chöa coù theå tu haønh döùt tröø phieàn naõo, do ñoù khoâng thaáy taùnh. Nhö vaäy, ngöôøi thaáy taùnh, ñoaïn tröø Hoaëc, do Chaân nhö thanh tònh maø ñöôïc mang teân. Neáu ngöôøi khoâng thaáy taùnh, chöa ñoaïn tröø Hoaëc thì khoâng do Chaân nhö thanh tònh maø ñöôïc goïi teân. Neâu roõ, phaøm, Thaùnh hai ngöôøi tuy coù bình ñaúng, nhöng do choã thaáy, khoâng thaáy maø khaùc bieät. Do ñoù, khoâng neân ñem tröôøng hôïp taát caû chuùng sinh cuøng coù, bình ñaúng, ñeå giaû ñaët, daãn ñeán taát caû ñeàu do Chaân nhö thanh tònh maø ñöôïc mang teân. Nhaèm döùt tröø nghi vaán aáy, neân phaàn tieáp theo ñaõ bieän minh. “Nhö ngöôøi ñi vaøo choã toái taêm thì khoâng thaáy gì caû” : Moät vieäc naøy, nôi kinh coù hai thöù duï. Duï cho hai keû ngu, trí, laøm roõ: Ngöôøi coù tu

taäp, ñoaïn tröø Hoaëc, coù theå thaáy Phaät taùnh, do phaùp Voâ vi maø ñöôïc goïi teân. Keû khoâng tu taäp, chöa ñoaïn tröø phieàn naõo, thì khoâng theå thaáy taùnh. Do khoâng theå thaáy taùnh, neân khoâng do phaùp Voâ vi ñeå ñöôïc mang teân. Ví nhö ngöôøi ñi vaøo nôi toái taêm thì khoâng thaáy gì caû: laø neâu thí duï. “Neáu Boà-taùt taâm truï nôi söï, cuõng laïi nhö vaäy v.v”: laø keát hôïp vôùi duï. Duï cho haøng phaøm phu, Nhò thöøa, caùc vò Tieåu Boà-taùt, coù boán truï toái taêm cuûa voâ minh taäp khí, haønh theo neûo chaáp giöõ töôùng, neân khoâng theå thaáy Phaät taùnh - Chaân nhö. Ngöôøi cuûa Nhò Thöøa ñaõ chöùng ñaéc, thoâng toû veà voâ laäu ñích thaät, sôû dóÏ cuõng goïi laø ngöôøi chaáp giöõ töôùng: vì ngöôøi cuûa Nhò Thöøa, tuy khoâng chaáp giöõ töôùng cuûa phaùp höõu vi, nhöng laïi chaáp giöõ veà töôùng cuûa Nieát Baøn Voâ vi. “Nhö ngöôøi coù maét, thaáy caùc hình saéc v.v...”: laø neâu duï. “Neáu Boà-taùt khoâng truï nôi caùc söï v.v...”, cuõng laïi nhö vaäy: laø keát hôïp duï. Duï cho caùc Boà-taùt töø Ñòa thöù nhaát trôû leân, ñoaïn tröø, loaïi boû daàn boán truï voâ minh taäp khí, haønh khoâng chaáp giöõ töôùng, trí saùng, ñaït ñöôïc voâ laäu chaân thaät, neân coù theå thaáy Phaät taùnh cuøng dieäu lyù voâ thöôøng, thöôøng. Luaän raèng: laïi coù nghi vaán v.v... ÔÛ ñaây Luaän chuû muoán duøng keä ñeå giaûi thích phaàn kinh naày, neân ghi toùm löôïc yù cuûa ngöôøi nghi, taïo söï chuyeån tieáp cho keä tieáp sau. “Neáu Thaùnh nhaân do phaùp Voâ vi maø ñöôïc goïi teân”: laø neâu roõ choã sinh nghi nôi kinh trong ñoaïn thöù saùu ôû tröôùc. “Chaân nhö kia, nôi taát caû thôøi, taát caû xöù ñeàu coù” : laø döïa vaøo ñoaïn kinh thöù ba ñeå vaán naïn, cuøng neâu daãn hai phaàn kinh ñoù. Sau ñaáy ñöa ra hai vaán naïn. “Sao noùi laø taâm khoâng truï, ñaït ñöôïc Boà-ñeà cuûa Phaät, töùc chaúng phaûi laø khoâng truï”? Neáu ba ñôøi chuùng sinh cuøng coù Phaät taùnh - Chaân nhö, thì heát thaûy chuùng sinh phaûi ñeàu do phaùp Voâ vi maø ñöôïc goïi teân. Vì sao chæ chö Phaät, Boà-taùt môùi coù taâm khoâng truï, ñeå ñaït ñöôïc Boà-ñeà cuûa Phaät? Ngöôøi coù taâm khoâng truï, ñaït ñöôïc quaû vò Boà-ñeà cuûa Phaät do phaùp Voâ vi maø ñöôïc goïi teân, nhöng taâm cuûa taát caû chuùng sinh coù taâm khoâng truï, khoâng coù truï, chaúng ñaït ñöôïc Boà-ñeà cuûa Phaät, chaúng do phaùp Voâ vi maø ñöôïc goïi teân. “Neáu taát caû thôøi, taát caû xöù coù Chaân nhö, vì sao coù ngöôøi coù theå ñaït ñöôïc, coù ngöôøi khoâng ñaït ñöôïc”?: Ñaây laø laëp laïi laàn nöõa veà kinh, ñeå neâu

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 389

ra vaán naïn thöù hai: coù theå thaáy, khoâng thaáy. Döïa nôi phaàn sau cuûa Luaän coù theå nhaän bieát. Nhaèm döùt tröø hai nghi vaán aáy, neân daãn toùm löôïc duï "Ñi vaøo choã toái taêm" nôi kinh, baøn roäng veà yù ñoaïn tröø nghi vaán, tieáp sau taïo keä nhaèm giaûi thích. Goàm coù hai keä ñeå giaûi thích moät ñoaïn kinh aáy. Moät keä ñaàu taïo yù hoûi ñaùp ñeå giaûi thích nghi vì treân ñaõ coù nghi vaán ñoái vôùi phaàn tröôùc, neân keä ñaùp "Thôøi vaø xöù thaät coù": Thôøi: laø thôøi gian cuûa ba ñôøi. Theå cuûa Phaät taùnh laø khoâng coù ba ñôøi. Chuùng sinh coù ba ñôøi neân gaén lieàn vôùi chuùng sinh goïi laø ba ñôøi. Xöù: laø xöù cuûa taát caû chuùng sinh trong ba ñôøi. Ñaây laø bieåu thò choã khaùc vôùi caùc vaät voâ tình nhö goã, ñaù. Thaät coù: Töùc chuùng sinh cuûa ba ñôøi aáy thaät coù Phaät taùnh ñoù. Nhö yù cuûa keû nghi khoâng khaùc. "Maø khoâng ñöôïc Chaân nhö" laø neâu roõ vaán naïn: Neáu chuùng sinh nôi thôøi xöù thaät coù Phaät taùnh, thì vì sao khoâng ñaït ñöôïc? Neân caâu keä thöù ba tieáp noùi: "Khoâng trí, do truï phaùp". Voâ trí: laø noùi veà haøng phaøm phu, Nhò thöøa, chöa ñaït ñöôïc trí voâ laäu cuûa Ñòa thöù nhaát. Vì sao voâ trí? Laø do taâm truï chaáp nôi phaùp. Truï nôi phaùp: Neâu roõ haøng phaøm phu ñòa tieàn, luoân bò vöôùng nôi hai chöôùng, neân coù taâm chaáp tröôùc. Do haøng phaøm phu, Nhò thöøa truï nôi phaùp, haønh chaáp tröôùc, neân khoâng theå thaáy Phaät taùnh - Chaân nhö. "Coøn laïi, coù trí ñaït": Neâu roõ caùc Boà-taùt töø ñaêng ñòa trôû leân, cuøng chö Phaät, Nhö Lai, ñaït ñöôïc thaéng giaûi xuaát theá gian neân coù theå thaáy Phaät taùnh aáy. Phaàn Luaän vaên xuoâi tieáp noùi: Nghóa naày nhö theá naøo? ... ñeán: "Vì theá neân coù theå ñaït ñöôïc": laø ôû ñaây Luaän chuû taïo ra ba phaàn hoûi ñaùp ñeå giaûi thích moät keä tröôùc. Döïa nôi Luaän coù theå nhaän bieát. "Vì yù nghóa aáy, neân chö Phaät Nhö Lai thanh tònh nhôø Chaân nhö ñöôïc mang teân. Do ñoù ngöôøi coù taâm truï chaáp, khoâng ñaït ñöôïc Boà-ñeà cuûa Phaät": laø cuøng vaën hoûi veà nguyeân do ñöôïc mang teân, khoâng ñöôïc mang teân. Keä thöù hai giaûi thích chung caû hai ví duï toái, saùng trong kinh cuøng söï keát hôïp. "Toái, saùng, ngu voâ trí" : Hai chöõ toái, saùng laø cuøng neâu leân hai duï duøng laøm chöông moân, phaàn sau, theo thöù lôùp keát hôïp vôùi duï. Ngu: laø keát hôïp rieâng vôùi chöõ 'toái' ôû treân. Töùc giaûi thích: Vì sao goïi laø ngu? Laø do keû aáy voâ trí. Trong moät caâu naày, chöõ 'voâ trí sau' laø giaûi thích. Keát hôïp vôùi duï veà toái xong.

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 390

"Keû saùng, nhö coù trí": Keû saùng: Töùc trôû laïi nhaéc laàn nöõa chöõ "saùng" trong caâu treân, laø keát hôïp vôùi duï veà ngöôøi coù trí, neân noùi : Nhö coù trí. "Ñoái phaùp vaø ñoái trò v.v...": Töø ñaây trôû xuoáng goàm nöûa keä sau laø giaûi thích veà duï thöù hai nôi kinh. "Ñoái phaùp": laø neâu: Thöù nhaát laø ñi vaøo phaùp toái, duï cho phaùp ñöôïc ñoái trò. "Vaø ñoái trò": Töùc neâu phaàn saùng trong duï, keát hôïp caû hai phaùp trí nôi duï. "Ñöôïc phaùp dieät nhö theá": Ñöôïc: laø ñöôïc trí saùng phaùp naêng trò. Dieät: laø dieät tröø ngu toái phaùp sôû tri. Nhö coù aùnh saùng maët Trôøi ñoái trò, coù theå dieät tröø toái taêm. Do hieåu roõ khoâng chaáp giöõ töôùng

veà boá thí, ñoái trò taâm truï nôi caùc söï laø taâm ngu chaáp giöõ töôùng. Cho neân noùi : ‘Ñoái phaùp vaø ñoái trò, ñöôïc phaùp dieät nhö theá’. “Nghóa naày nhö theá naøo? Veà duï toái, saùng kia, laø phaùp töông töï” : laø toái, saùng, ngu trí, phaùp - duï, veà nghóa coù töông töï, neân duøng ñeå so saùnh. Toái: laø chæ roõ voâ trí. AÙnh saùng maët Trôøi: laø chæ roõ coù trí. Moãi moãi keát hôïp rieâng nôi hai duï. ÔÛ ñaây laø giaûi thích nöûa keä treân. “Coù maét: laø neâu roõ veà nghóa gì”: Choã vöøa neâu tuy laø giaûi thích chung veà hai duï toái, saùng, nhöng chöa neâu ra yù cuûa duï noái tieáp. Nay duøng nöûa keä sau ñeå giaûi thích duï thöù hai nôi kinh. Toùm keát, taïo ra nghóÏa naêng trò, sôû trò, neân daãn ra phaàn kinh tieáp theo. Hoûi: Keû coù maét laø neâu roõ veà nghóa gì? Töùc ñaùp: Keä noùi : “Ñoái phaùp vaø ñoái trò, ñöôïc phaùp dieät nhö theá”. “Thöù lôùp nhö theá” Töùc tröôùc neâu roõ veà ñoái phaùp, sau laøm saùng toû veà ñoái trò. “Laïi, ngöôøi coù maét” tieáp xuoáng: laø theo thöù lôùp neâu roõ kinh, .giaûi thích veà ñoái trò, sau thì duøng kinh ñeå toùm keát. “Laïi nöõa, naøy Toân giaû Tu Boà-ñeà! Neáu coù thieän nam, thieän nöõ, coù theå ñoái vôùi phaùp naày, thoï trì, ñoïc tuïng, tu taäp”: Ñaây laø phaàn vaên kinh thöù hai trong ñoaïn thöù taùm. Phaàn kinh naày sôû dó ñöôïc neâu ra, laø vì ñoaïn kinh tröôùc neâu roõ taát caû chuùng sinh ñeàu coù Phaät taùnh Chaân nhö, daãn hai duï toái, saùng ñeå duï cho ngöôøi tu haønh thì thaáy taùnh, ngöôøi khoâng tu haønh thì khoâng theå thaáy taùnh, beøn vaán naïn: Ngöôøi tu haønh thaáy taùnh, chöa roõ laø döïa nôi nhöõng phaùp moân naøo, duøng phöông tieän gì, duøng gì laøm nhaân, ñeå coù theå thaáy ñöôïc Phaät taùnh Chaân nhö? Vì coù vaán naïn nhö theá, neân daãn kinh ñeå giaûi ñaùp, neâu roõ: Döïa nôi

kinh Kim Cöông Baùt-nhaõ naày, cuøng caùc kinh Ñaïi Thöøa, thoï trì, ñoïc tuïng, tu haønh ba thöù, thaønh töïu nghieäp thuø thaéng, duøng phöông tieän aáy, vôùi muoân haïnh laøm nhaân, coù theå thaáy Phaät taùnh. Do ñoù, nôi phaàn tieáp theo seõ bieän minh. Caên cöù vaøo moät ñoaïn kinh naày, coù hai phaàn: Moät laø neâu roõ veà ba thöù tu haønh. Hai laø neâu roõ vieäc ñoái chieáu coâng ñöùc, cuøng taïo söï noái keát vôùi ñoaïn thöù chín ôû sau noùi veà lôïi ích. Nhöõng gì laø ba thöù tu haønh? Ñoù laø: 1. Tu haønh baèng thoï nhaän: Töùc töø choã gaàn guõi nôi ngöôøi khaùc ñeå thoï nhaän. 2. Tu haønh baèng haønh trì: Töùc beân trong töï ñoïc, giöõ, khoâng khieán queân maát. 3. Tu haønh baèng ñoïc tuïng: laïi ñoïc tuïng khaép caùc kinh, cuõng goïi laø tu haønh. Ba thöù tu haønh aáy ñeàu thuoäc veà Vaên tueä, khoâng chung nôi tö tueä, Tu tueä. Cho neân kinh vieát: “Neáu thieän nam, thieän nöõ, coù theå ñoái vôùi phaùp moân naày, thoï trì, ñoïc tuïng, tu haønh...”. Nhaân ôû ba thöù tu haønh neâu treân, theo ñaáy laïi sinh nghi: Nhö Lai tuy noùi thoï trì, ñoïc tuïng, ttl haønh, taát coù theå thaáy Phaät taùnh, nhöng chöa roõ, ngöôøi döïa nôi kinh tu haønh aáy, laø quyeát ñònh coù theå thaáy hay laø seõ chaúng thaáy? Cho neân ñaùp: Thì... Nhö Lai ñeàu bieát ngöôøi aáy, ñeàu thaáy, ñeàu hieåu roõ. Ñeàu bieát: laø duøng trí Phaät ñeå nhaän bieát. Ñeàu thaáy: laø duøng maét Phaät ñeå nhaän thaáy. Ñeàu hieåu roõ (giaùc): laø duøng Nhaát thieát chuûng trí ñeå hieåu roõ, thaáu toû veà moïi thöù. Laøm saùng toû ñieàu Nhö Lai töï noùi: “Ta laø ngöôøi ñaït ñöôïc Nhaát thieát trí, moïi

tri kieán ñeàu thoâng toû, thaáu suoát". Vì theá döïa nôi phaùp moân naày, tu haønh ba thöù, coù theå thaáy Phaät taùnh, quyeát ñònh khoâng nghi. Nhaân ñaáy laïi sinh nghi vaán: ôû treân tuy neâu roõ ba thöù tu haønh, coù theå thaáy Phaät taùnh, nhöng chöa bieát luùc thaáy ñöôïc taùnh aáy thì ñaït ñöôïc bao nhieâu coâng ñöùc, laø nhieàu hay laø ít? Vì coù nghi vaán nhö vaäy, neân ñaùp: 'Ñeàu ñöôïc thaønh töïu voâ löôïng voâ bieân nhoùm coâng ñöùc'. Neâu roõ söï tu haønh khi thaáy taùnh, thaønh ñaïo, chöùng ñaéc phaùp thaân Voâ vi, coâng ñöùc cuûa quaû ñaàu ñaït ñöôïc laø khoâng theå haïn löôïng, khoâng theå nhaän bieát baèng toaùn soá thì sao coù theå neâu nghi vaán: Ñöôïc bao nhieâu coâng ñöùc, nhieàu hay ít?! Ñaây laø noùi quaû trong nhaân. "Naøy Toân giaû Tu Boà-ñeà! Neáu thieän nam, thieän nöõ, vaøo buoåi saùng,

ñem haèng ha sa thaân maïng ñeå boá thí..." chuû ñích vì ngöôøi noùi roäng...: Töùc neâu daãn thí duï veà söï xaû boû thaân maïng naày, ñoái chieáu vôùi coâng ñöùc cuûa vieäc thoï trì kinh. Nôi ñoaïn thöù baûy ôû treân ñaõ bieän minh roäng veà vieäc ñoái chieáu coâng ñöùc. Sôû dó ôû ñaây laïi neâu roõ vieäc so saùnh coâng ñöùc: laø vì treân neâu nghi vaán: Thoï trì, ñoïc tuïng, tu haønh nôi kinh naày coù theå thaáy Phaät taùnh, nhöng chöa bieát khi thaáy Phaät taùnh, thì choã coâng ñöùc ñaït ñöôïc laø nhieàu hay ít? Tröôùc duøng phaùp ñeå neâu baøy, laøm roõ laø ñaït ñöôïc voâ löôïng voâ bieân nhoùm coâng ñöùc. Tuy ñaõ coù giaûi ñaùp aáy, nhöng chöa hieåu baøy veà nghóa cuûa vieäc coù nhieàu phöôùc ñöùc. Do ñoù, laïi daãn thí duï veà phaàn ít cuûa theá gian, ñoái chieáu nhaèm giaûi ñaùp nghóa ñoù. Neâu roõ: Coâng ñöùc cuûa vieäc döïa nôi kinh naày tu haønh, thaáy taùnh, khoâng phaûi laø phaùp cuûa toaùn soá, khoâng theå haïn löôïng. Coøn coâng ñöùc cuûa vieäc xaû boû thaân maïng laø höõu vi laø phaùp cuûa soá löôïng, chaáp giöõ töôùng, tuy nhieàu maø khoâng baèng. Ñaây laø bieän minh veà phaàn nhieàu nôi voâ löôïng, khoâng phaûi laø phaàn ít nôi kinh. Trong phaàn ñoái chieáu tröôùc ñaõ neâu roõ veà thí duï xaû boû thaân maïng, coù nhöõng hôn keùm gì. Neân ôû ñaây laïi laøm roõ. Goàm coù hai thöù hôn: Moät laø do nôi thaân maïng. Hai laø thôøi, kieáp daøi laâu. Do coù hai thöù hôn aáy neân laïi bieän minh laàn nöõa. "Neáu laïi coù ngöôøi, nghe phaùp moân naày, taâm tin töôûng khoâng huûy baùng": laø neâu roõ tröôøng hôïp tröïc tieáp nghe kinh, taâm tin töôøng, khoâng choáng ñoái, haõy coøn hôn phöôùc ñöùc cuûa vieäc xaû boû thaân daïng, voâ löôïng A taêng kyø, huoáng chi laø coøn coù theå bieân cheùp, ñoïc tuïng, ñuùng nhö choã neâu giaûng tu haønh, vì ngöôøi khaùc dieãn noùi, thì phöôùc ñöùc caøng nhieàu, ñeán voâ löôïng A taêng kyø. Moät ñoaïn kinh naày, Luaän ñaõ duøng ba keä ñeå giaûi thích. Keä thöù nhaát laøm caên baûn cho naêm baøi keä trong hai ñoaïn kinh, luaän tröôùc sau. Moät caâu ñaàu sinh khôûi keä thöù hai trong moät ñoaïn naøy. Caâu thöù hai sinh khôûi trong moät ñoaïn aáy. Caâu thöù ba veà nghóa sinh khôûi phaàn kinh sau noùi veà lôïi ích, chính laø laøm caên baûn cho phaàn lôïi ích vaø ba baøi keä cuûa Luaän. Caâu thöù tö toùm keát chung veà ba caâu treân, vôùi hai thöù caên baûn duøng ñeå tu taäp. "Tu haønh theo phaùp naøo" ? laø hoûi döïa nôi phaùp moân naøo ñeå tu haønh, nhaèm coù theå thaáy Phaät taùnh? Laïi hoûi: "Tu haønh, thaáy taùnh 'ñaït ñöôïc nhöõng phöôùc ñöùc gì"? "Laïi thaønh töïu nhöõng gì"?:

laø laïi hoûi, tröïc tieáp thoï trì kinh naày neân coù theå thaáy Phaät taùnh, laïi thaønh töïu nhöõng haïnh thuø thaéng nhö theá, coù theå ñoaïn tröø Hoaëc, kieán taùnh.

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 6 393

“Noùi tu haønh nhö theá”: ôû treân hoûi: laøm theá naøo ñeå tu haønh, coù theå thaáy Phaät taùnh, goïi laø tu haønh. Cho neân noùi: “Noùi tu haønh nhö theá”. Keä thöù nhaát naày sinh khôûi chung laøm caên baûn cho hai ñoaïn kinh, vaø naêm baøi keä cuûa Luaän. “Tu haønh theo phaùp naøo ?”: Neâu leân caâu ñaàu trong keä, hoûi ñeå taïo söï noái tieáp. “Laø chæ roõ vieäc tu taäp”: laø ñaùp laïi caâu hoûi treân, chæ roõ döïa nôi kinh giaùo naày thoï trì, ñoïc tuïng, tu haønh ba thöù, taïo söï chuyeån tieáp nôi keä thöù hai. Keä thöù hai naày ñaùp laïi caâu ñaàu cuûa keä thöù nhaát: Nôi phaùp naøo tu haønh, chính thöùc giaûi thích phaàn trong kinh: ba thöù tu haønh: thoï trì, ñoïc tuïng. “Danh töï, ba thöù phaùp”: cuõng laø ba thöù tu haønh ñaõ neân trong kinh. Cho neân caâu thöù hai chæ ra söï vieäc aáy. Nghóa laø thoï trì, ñoïc tuïng, giaûng noùi roäng, töùc laø ba thöù thuoäc Vaên tueä trong danh töï. ôû treân tuy noùi veà theå cuûa ba thöù Vaên tueä, nhöng chöa roõ veà phöông phaùp tu haønh laïi nhö theá naøo. Neân nöûa keä sau noùi: “Tu töø tha vaø noäi, ñöôïc nghe laø tu trí”. “Tu töø tha” (ngöôøi khaùc): Töùc theo, gaàn guõi Phaät Boà-taùt, thieän tri thöùc khaùc ñeå nghe phaùp. Töùc laø tu haønh baèng thoï nhaän. “Vaø noäi”: laø ñaõ thoï nhaän nôi ngöôøi khaùc, thì töï noäi thaân, noäi taâm ñoïc tuïng, giöõ gìn, khoâng khieán queân maát. Töùc laø tu haønh baèng haønh trì. Döïa theo caùc nöôùc phöông Taây (AÁn ñoä), phaùp tuïng coù ba thöù: Moät laø tuïng lôùn tieáng. Hai laø tuïng nhoû tieáng. Ba laø tuïng thaàm. “Ñöôïc nghe”: Neâu roõ, nghe khoâng chæ laø thoï tuïng, goïi laø Vaên tueä song coøn coù theå chuyeån ñoïc caùc kinh, cuõng goïi laø Vaên tueä. Ñaây laø tu haønh baèng ñoïc tuïng. Laø tu trí: Do ba thöù vaên tueä aáy neân trí thoâng toû. Toùm keát laø trí cuûa vaên tueä nôi ba thöù tu haønh. “Ñaây noùi leân nghóa gì”?... ñeán: “thoï trì, ñoïc tuïng”: laø Luaän vaên xuoâi giaûi thích nöûa keä treân, xong thì toùm keát. “Söï tu haønh kia laøm sao ñaït ñöôïc...” ñeán. “Laø ñöôïc tu haønh”: laø neâu vaán naïn, taïo chuyeån tieáp, roài duøng nöûa keä sau ñeå ñaùp. Sau ñaáy, theo thöù lôùp giaûi thích. “Tröôùc noùi danh töï cho ñeán tu haønh”: laø nhaéc laïi phaàn tröôùc, taïo noái tieáp cho keä sau. Keä thöù ba ñaùp laïi caâu thöù hai nôi keä moät: Ñaït ñöôïc nhöõng phöôùc ñöùc gì? Giaûi thích phaàn : Ñoái chieáu ôû trong kinh. “Ñaây laø töï thuaàn thuïc”: laø nhaéc laïi ba thöù tu haønh neâu tröôùc, neâu

roõ ba thöù vaên tueä ñaõ taïo thaønh ñöùc cuûa töï haønh. “Ngoaøi ra, hoùa chuùng sinh”: Neâu roõ, vì ngöôøi khaùc maø thuyeát giaûng roäng khaép, taïo thaønh haïnh lôïi tha. Tröôùc ñaõ bieän minh, ôû ñaây vì sao laïi neâu ra laàn nöõa? Vì nhaèm duøng duï ñeå ñoái chieáu, neân daãn ra. Tröôùc, töï haønh giaùo hoùa beân ngoaøi, thoï trì kinh thì khi thaáy taùnh coù ñöôïc bao nhieâu phöôùc ñöùc. Nay neâu roõ, khi thaáy taùnh, laõnh hoäi phaùp thaân Voâ vi, thì ñaït ñöôïc voâ löôïng voâ bieân coâng ñöùc, khoâng theå haïn löôïng. Tuy khoâng theå haïn löôïng, laïi daãn ba thôøi, xaû boû Haèng sa thaân maïng ñeå boá thí, so vôùi coâng ñöùc cuûa vieäc thoï trì kinh, cuõng khoâng baèng phaàn ít. Do vaäy neân laïi neâu ra. “Do söï vaø thôøi lôùn’: Söï

nghóa laø söï vieäc cuûa choã xaû boû thaân maïng. Thôøi laø soá löôïng cuûa kieáp nhieàu, laøm roõ ôû trong nhieàu thôøi xaû boû voâ löôïng thaân maïng, neân noùi: Do söï vaø thôøi lôùn. “Phöôùc ñöùc hôn trong phöôùc”: Neâu roõ hai thöù phöôùc ñöùc xaû boû thaân, thoï trì kinh. ÔÛ ñaây, trong hai thöù phöôùc thì phöôùc ñöùc cuûa thoï trì kinh laø hôn, phöôùc ñöùc kia thì keùm. Neân noùi: “Phöôùc ñöùc hôn trong phöôùc”. “Nghóa naày laø theá naøo? ...” cho ñeán: ‘thuyeát phaùp roäng khaép: laø Luaän vaên xuoâi giaûi thích nöûa keä treân. “Ñaït ñöôïc nhöõng phöôùc ñöùc gì ? tieáp xuoáng”: laø noùi veà choã chöa hoûi söï ñoái chieáu. Duøng nöûa keä sau ñeå ñaùp, thöù lôùp giaûi thích, sau ñaáy duøng kinh ñeå toùm keát. Döïa nôi Luaän coù theå nhaän bieát.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.